

HISTÒRIA JURÍDICA DELS MUSULMANS A LA PENÍNSULA IBÈRICA I A CATALUNYA

TFG

PENDA NJIE JOBE

GRAU EN DRET
TREBALL FINAL DE GRAU
UDG FACULTAT DE DRET

TUTORA DRA. TÜNDE MIKES JANI

ENTREGA 25 DE MAIG DE 2016
DEFENSA 9 DE JUNY DE 2016

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	3
1. INTRODUCCIÓ AL DRET ISLÀMIC	4
1.1) L'APARICIÓ DE MOHAMED I LA FORMACIÓ DEL DRET ISLÀMIC LA "SHARIA"	4
1.2) LES FONTS JURÍDIQUES DE LA LLEI ISLÀMICA:	9
• L'ALCORÀ (La recitació) ORIGEN, EVOLUCIÓ I CONTINGUT	10
• SUNNA (Biografia) i HADITH (Conversa, Narració)	13
• IDJMÁA (acord)	15
• "IJTIHAD" (Esforç)	16
• "QIYAS" (Raonament)	16
1.3) LES PRIMERES ESCOLES JURÍDIQUES.	17
• L'ESCOLA HANAFI	19
• L'ESCOLA MALIKI	19
• L'ESCOLA SAFI'I	20
• L'ESCOLA HANBALI	21
1.4) DIVISIÓ DE LA LLEI ISLÀMICA.....	21
1.5) EL MUFTI (JURISCONSULT), CADÍ, JURISTA AUTOR.....	22
• MUFTI	22
• CADÍ	24
• ELS JURISTES AUTORS	24
2) HISTÒRIA SOBRE ELS MUSULMANS A LA PENÍNSULA I A CATALUNYA.....	25
2.1) L'INVASIÓ ÀRAB A LA PENÍNSULA I A CATALUNYA	25
CATALUNYA	27
2.2) LA RECEPCIÓ DE L'ISLAM A HISPÀNIA.....	30
2.3) LA SOCIETAT ANDALUSINA	31
• ÀRABS:	32
• BEREBERS (bàrbars)	32
• MULADÍS (adoptats per l'Islam)	33
• MOSSÀRABS (Arabitzats).....	34
• ELS DHIMMÍS (protegits de l'islam):CRISTIANS I JUEUS.....	34
• ESCLAUS	34
2.4) EL CAMÍ DE L'EXILI.....	35
• LA XAHADA O PROFESSIÓ DE FE	37
• L'ESTAT DE PURESA; RITUAL I L'ORACIÓ	38
• DONAR LLIMOSNA	38

• EL RAMADÀ	39
• EL PELEGRINATGE	39
• L'ALIMENTACIÓ	39
3) INTRODUCCIÓ AL DRET DE FAMÍLIA	40
3.1) L'ISLAM I LA DONA	42
• DRETS HUMANS.....	44
• DRET A L'IGUALTAT.....	45
• DRETS ECONÒMICS.....	46
• DRETS SOCIALS.....	46
• DRET A TREBALLAR	47
3.2) LA DONA I EL MATRIMONI	47
3.3) ACIDAQUE , NAQD, LA DOT, SIYAQA.....	50
• ACIDAQUE “APLAÇAMENT”	50
• NAQD “DINERS CONSTANTS O PAGAMENT AL CONTAT”	51
• DOT.....	52
• LA SIYAQA ANDALUSÍ.....	53
3.4) LA DISOLUCIÓ DEL MATRIMONI	54
3.5) LES RELACIONS AFECTIVES, SEXUALS DESORDRE I VIOLENCIA.....	55
4) CONCLUSIONS	57
5) BIBLIOGRAFIA.....	59
PER SABER-NE MÉS	62

INTRODUCCIÓ

L'història relativa Al- Andalus era un tema que sempre m'havia cridat l'atenció, es tracte d'ua civilització que des del meu punt de vista van deixar una gran petjada , tan a nivell històric, com cultural, educació, arquitectures, medicines... Però el que més em cridava l'atenció era de com dos societats tan diferents, com ho eren els hispanovisigots i els àrabs, van poder estar convivint en les mateixes terres durant vuit segles.

De manera que, vaig considerar que aquest no només podia ser un tema interessant sinó que també, a nivell personal em serviria molt per enriquir els meus coneixements.

En primer lloc, cal dir que, volíem fer el treball sobre l'història jurídica dels musulmans a Catalunya, concretant-nos al dret de família. No obstant, degut a l'escassa bibliografia que hi havia vam haver de canviar l'àmbit geogràfic. I al final ho vam fer a nivell de la Península.

Finalment vaig estructurar el treball de la següent manera:

- En el primer bloc, explico tot lo relatiu al dret Islàmic, és a dir, des del seu naixement , fins a com va ser la creació de les seves fonts jurídiques.

- El segon, és el bloc d'història, on faig una visió molt general de com va ser l'entrada dels àrabs tan a la Península com a Catalunya. Per tal de que el lector es pogués situar en la època. Així de quines societats hi havien i finalment de com vivien el musulmans durant l'exili.

- I en el tercer i últim bloc, esta dedicat al dret de família però en especial al tracte de la dona durant l'època de l'Al-Andalus. És adir, que deia la religió Islàmica i de com s'aplicava aquest dret en relació a les dones.

1. INTRODUCCIÓ AL DRET ISLÀMIC

1.1) L'APARICIÓ DE MOHAMED I LA FORMACIÓ DEL DRET ISLÀMIC LA "SHARIA"

Abans del naixement de l'Islam (segle I –VII dC) l'estructura social d'Àrabia¹ consistia en diverses tribus² formades per un grup de persones que afirmaven descendir d'un passat comú, a qui l'individu li devia lleialtat i no pas a un cap en concret. Era tal l'importància de pertànyer en el si d'aquesta tribu que qualsevol persona que volgués sobreviure només tenia dos opcions: o be havia de formar part d'un grup tribal o be havia d'intentar que el tornessin a admetre a dins d'un grup. Aquestes tribus s'encarregaven de dictar en el seu conjunt les seves pròpies normes de convivència(lleis consuetudinàries) que anaven evolucionant de generació en generació, com a manifestació del seu esperit y del seu caràcter.

De manera que, la falta d'una autoritat legislativa en si feia que, cada vegada que un individu tenia un conflicte, la responsabilitat per tal d'aplicar la llei li competia en ell. Com a regla general, s'establia que si el conflicte era de caire intertribal es resolvia mitjançant l'emplaçament d'armes. Si el conflicte sorgia dins d'una mateixa tribu es recorria a un àrbitre que acostumava a ser un sacerdot que afirmava tenir uns poders sobrenaturals d'adivinació. A part també s'anomenaven a uns funcionaris que s'encarregaven de cobrar les indemnitzacions en casos d'homicidis i lesions.³

Durant el segle I fins el segle IV dC Àrabia va arribar a ser unes de les ciutats més importants i famoses, no només perquè allà es trobava la sagrada *Ka'bah*⁴ (amb una antiguitat de mes de 3.000

¹ Àrabia preislàmica era una extensa península d'Àsia situada entre l'oest del mar Roig i a l'est del golf pèrsic, hi havia un clima àrid i sec degut al seu un enorme desert. Aquesta es podia dividir en les regions geogràfiques següents: A l'oest, costat del Mar Roig, es trobava la terra alta Hijaz (actual Medina, Knaybar y Mecca.) Al sud-oest Yemen considerada com la regió més important de l'antiguitat. I en el centre –nord que va ser la zona menys desenvolupada es trobaven la majoria dels beduïns nòmades. *Islamismo Arabia y los árabes en la época pre-islámica* [Data de consulta 1 de Maig de 2016] Disponible a < <http://ivemo.org/arabia-y-los-arabes-en-la-epoca-pre-islamica/>>

² QUINTANO RIPOLLÉS, Antonio. Arabia, corazón del Islam. *Cuadernos de estudios africanos*, N° 9, 1950, pàg. 15 “La població àrab es dividia fonamentalment en dos grans tribus que eren per una banda, la sedentària <<haradi>> i la nòmada <<bedavi>> amb el seu plural <<bedu>> que es d'aquí on sorgeix el terme <<beduí>>. Essent aquesta última la que va fer més història tot i que va ser l'altre la que la escrivia i es volia apoderar d'ella. Tot i que la relació entre ambdues tribus no van ésser massa cordials (cadascuna tenia les seves pròpies creences e interessos), junts van formar una població seminòmada (sense formar cap estat) que practicava tan l'agricultura local sedentària com el pastoreig nòmada”.

³; COULSON, Noel J. (Noel James) *Historia del derecho islámico* Barcelona: Bellaterra, cop. 1998 (1964) Pàg.19

⁴ BRAMON, Dolors, *Una introducción al islam: historia religión y cultura* Barcelona: Biblioteca del bolsillo, 2009 Pàg.173 *Ka'bah*, f.: Edificació cúbica situada en el patio de la gran Mezquita de la Meca. Según la tradición, fue el primer templo dedicado a Dios por Adán y reconstruido, después por Abraham e

anys). Sinó perquè també, a part de ser una ciutat de pelegrinatge pels pobles àrabs es va convertir en un territori transcendental de cultura i negocis a través de la qual transitaven totes les rutes de les caravanes entre el nord de Síria i el sud de Iemen. Tot això evidentment va desencadenar que en la ciutat hi hagués un constant moviment de gent: que podia anar des de abissinis, perses, sassànides, xinesos, cristians fins a animistes.

El fet d'haver tanta varietat de persones, va desencadenar una important diversitat sobre l'adoració i la idolatria religiosa que tenia cadascun dels grups i que l'Islam denomina concretament com a “*djahilia*” (l'època de l'error i l'ignorància).⁵

Fins que l'any 570 d.C en mig d'aquest caos considerable va néixer el que seria el futur profeta dels musulmans Mohammed (S.A.S)⁶, membre de la família Banû Hasim, de la tribu Qurays. Ell va ser orfe, ja que el seu pare va morir abans del seu naixement i a l'edat de 6 anys també va morir la seva mare Aminah, de manera que, en un primer moment va passar en mans del seu avi Abdu Al-Mutalib, i finalment es va criar amb el seu tiet patern Abu Talib, que el va educar d'acord a les costums àrabs que hi havia en aquell moment.⁷

No va ser fins l'any 610 durant una nit del mes sagrat del Ramada coneguda com a “*Laylat al-Qadr*” (La nit del decret) quan el profeta, en una de les seves passejades habituals a la muntanya *Jiraam*, va rebre la revelació per part de Allah mitjançant l'aparició de l'àngel Gabriel per tal de predicar en nom de Deu i donar llum i guia a la humanitat.

Muhammad estava allà quan de sobte va escoltar una veu que li deia “Llegeix” i aquest amb por li va respondre “no se llegir” de nou l'àngel va repetir la seva ordre “Llegeix” [...] y el profeta finalment li va respondre “Que es lo que haig de llegir” i l'àngel el va contestar el següent:

- “1. *iqra bîsmi râbbika l-ladzî jâlaq* ¡Lee, con el Nombre de tu Señor que ha creado,
2. *jâlaqa l-insâna min ‘âlaq* que ha creado al ser humano a partir de un coágulo!

Ismael, según el Corán. En el ángulo oriental està encajada la Piedra Negra, roca basàltica venerada por los musulmanes”.

⁵ MANDIROLA BRIEUX, Pablo *Introducción al derecho islámico* Madrid: Marcial Pons, 1998 Pàg. 8

⁶ “Sala Allahu Aleihim wa Salam,” (Pau y Vendicions de Allah sobre El) Sura 33:(56) AL-AHZAB (Les forces combinades): “Ciertamente Allah y Sus Ángeles bendicen al Profeta. ¡Oh, creyentes! Pedid bendiciones y paz por él”. Cada vegada que es menciona el nom del profeta els musulmans tenen l'obligació de resar per ell i demanar-li a Deu que el mantingui protegit de tot dany possible. El fet de resar pel seu benestar i la seva seguretat no només s'ha de limitar al temps en el que va viure sinó que s'ha de fer sempre ja que els musulmans consideren que encara hi han coses aterradoras que succeiran el dia del judici final.

⁷Àrab espanyol. *Biografía del Profeta Muhammad (Paz y Bendiciones de Allah sobre El)* [Data última consulta 25 d'abril de 2016] Disponible a <<http://www.arabespanol.org/islam/muhammad/biografia.htm>>

3. *íqra wa rábbuka l-ákramu* ¡Lee, pues tu Señor es el Más Generoso,

4. *l-ladzî ‘állama bil-qálami* el que ha enseñado con el cálamo,

5. *‘állama l-insâna mâ lam yá ‘lam*

ha enseñado al ser humano lo que no sabía!”⁸

Després d’aquesta revelació el Profeta Muhammad va començar a predicar en nom d’un únic Deu indivisible. Abans a la Meca predominava l’adoració a diferents Deus i això va fer que els atacs contra els nous musulmans monoteistes fossin cada vegada més violents. El profeta no només criticava el fet d’adorar a varis Deus, essent un dels majors pecats que poden cometre els musulmans ja que suposa un enfrontament al únic vertader Deu⁹, sinó que també criticava el fet de com s’aprofitava l’aristocràcia governant econòmicament a través de les peregrinacions que es duïen a terme per tal d’adorar a varis ídols.¹⁰

Degut a les continues amenaces, fins i tot de mort, que van rebre el profeta i els seus seguidors, aquest es va veure obligat a buscar un lloc per fugir i salvaguardar la seva comunitat.

Finalment el dia 1 del mes lluner Muharram de l’any 622, després de tretze anys predicant a Àrabia sense èxit, els musulmans van ser rebuts a la ciutat de Medina batejada posteriorment com a *Yatrib* (Medinat al Nabi, la ciutat del profeta). També coneguda com a la època de la “Hègira o Migració”. Podem dir que aquest va ésser una època considerablement destacable pel que fa a la història del Islam. A partir d’aquell moment, a través d’un versicle de l’Alcorà¹¹ els musulmans ja no haurien de suportar tots els insults i maltractaments que havien rebut fins aleshores: ja tenien autorització divina per poder oposar resistència pel que fa a la defensa de la

⁸ Sura 96:(1) AL-'ALAQ (El coàgul)

⁹ Sura 3:(64) ALI 'IMRAN (Família d’Imran) -“Di: ¡Oh, Gente del Libro! Convengamos en una creencia común a nosotros y vosotros: No adoraremos sino a Allah, no le asociaremos nada y no tomaremos a nadie de entre nosotros como divinidad fuera de Allah. Y si no aceptan decid: Sed testigos de nuestro sometimiento a Allah.” (Quan parla de la “gente de libro” es refereix a tota aquella gent que pertany a unes de les religions de llibre, es a dir, al jueus i els Cristians, ja que l’Islam considera que, els seus respectius profetes també van rebre una revelació divina).

Sura 29:(17) AL-'ANKABUT (L’aranya) “Sólo adoráis ídolos en lugar de Allah, e inventáis una mentira. Ciertamente lo que adoráis en lugar de Allah no puede proveeros ningún sustento. Pedid, pues, a Allah el sustento, adoradle y agradecedle. Y por cierto que ante Él compareceréis.”

¹⁰ MANDIROLA BRIEUX, Pablo *Introducción al derecho islámico* Madrid: Marcial Pons 1998 pàg. 9

¹¹ BRAMON, Dolors, *Una introducción al islam: historia religión y cultura* Barcelona: Biblioteca del bolsillo, 2009” Pàg. 166 “Corán (del árabe al-Qur’an)<< la Recitación>>)m.: Libro sagrado de los musulmanes que contiene la Revelación hecha en lengua árabe al profeta Muhammad (S.A.S) y predicada por éste entre los años 610y 632. El Islam considera que es la palabra de Dios.”

seva fe. Si no fos per aquesta autorització, els musulmans no haguessin pogut moure ni un dit i possiblement ara no estariem parlant d'islam ja que segurament els haguessin eliminats a tots.

<< Ha prometido (Dios)
a los que han recibido ultrajes
combatir a sus enemigos ,
Dios es capaz de proteger>>¹²

Aquesta època no només va ser important per lo dit anteriorment, sinó perquè també podem dir que va néixer el primer estat islàmic.

Les tribus àrabs i les subtribus de Medina (amb algunes excepcions) van acceptar favorablement a Mohammad com a profeta i portaveu de Deu, de manera que, aquest va anar assolint cada vegada més importància fins arribar a tenir una sobirania política i legal d'acord a la voluntat de Deu que transmetia mitjançant les revelacions Alcoràniques.

A partir de la Hègira (any 622 dC), ja podíem començar a parlar d'una nova organització politico-religiosa tenint en compte que, els àrabs pre-islàmics estaven sotmesos a normes instintives basades en hàbits i costums. L'islam va suprimir tots els privilegis que tenia l'aristocràcia i la pertinença a grups tribals.¹³ De manera que, només es van mantenir totes aquelles costums àrabs o bé d'altres països que efectivament s'ajustaven amb el que establia la llei islàmica, per contra, tot allò contrari a la norma islàmica no es va mantenir amb independència de que aquesta tingues molta influència a la comunitat.¹⁴

Ja no es tenien en compte les diferències de races o de llengües que havien hagut fins aleshores ja que tots els musulmans independentment de que fossin àrabs, estrangers rics o pobres tenien els mateixos drets. De fet, va ésser la primera vegada que les dones i els nens no només existien legalment si no que també tenien uns drets clarament establerts.

Per tant l'any 622 es va crear el que vindria a ser la primera constitució o carta de drets humans i llibertats on es garantitzava entre moltes altres coses ;

¹² Sura 22:(40) AL-HAJ (La peregrinació)

¹³ MANDIROLA BRIEUX, Pablo, *Introducción al derecho islámico* Madrid: Marcial Pons 1998 Pàg. 11

¹⁴ AGUILERA PLEGUEZUELO, José, *Estudio de las normas e instituciones del derecho islámico en el Al- Andalus* Sevilla: Guadaquivir ediciones 2000 Pàg. 22

“La llibertat de consciència i l’adoració tant per musulmans com per no musulmans

La seguretat i protecció de qualsevol invasió o atac

La justícia i abolició de crims i pràctiques immorals

La caritat com a una de les característiques principals que formaven la societat islàmica, en contraposició al odi, l’egoisme, els pensaments dolents....”¹⁵

En virtut de les qualitats personals i morals que posseïa Mohammad, els Medinesos el van convidar l’any 622 a arbitrar en una querrela de tipus tribal. A partir d’aquell moment va néixer una nova faceta del profeta com a legislador d’una nova societat totalment diferent a la societats tribal anteriors.

La seva missió des d’un principi no es tractava de crear un nou sistema jurídic sinó que bàsicament consistia en ensenyar a la gent de quina manera s’havia de adorar a Deu: una explicació de com s’havia d’actuar, quines eren les coses lícites i quines estaven prohibides per tal de poder entrar al paradís.

No obstant, el profeta va haver d’aplicar els nous principis morals i religiosos en un quadre d’institucions legals mitjançant la creació de la *Sharia*¹⁶ recollides posteriorment a l’Alcorà on bàsicament es mostra com s’ha d’arbitrar o dur a terme judicis de forma equitativa, prohibir la corrupció, de no aixecar un fals testimoni., l’obligació de fer els contractes per escrit i davant de testimonis i en cas contrari tenir l’obligació de presentar les proves materials quan no estiguin aquets.

Finalment l’any 632 a l’edat de seixanta tres anys el profeta Muhammad (S.A.S) va morir a Medina sense deixar pràcticament cap propietat havent tingut el món al seus peus. El que li importava al profeta a sobre de qualsevol altre cosa era de com podia adorar a Deu i de com li podia transmetre a la seva comunitat la forma d’aquesta adoració. No obstant, cal dir que l’esperit del seu missatge es troba viu fins avui en dia.

¹⁵ Àrab espanyol. *Biografía del Profeta Muhammad (Paz y Bendiciones de Allah sobre El)* [Data última consulta 25 d’abril de 2016] Disponible a <<http://www.arabespanol.org/islam/muhammad/biografia.htm>>

¹⁶ BRAMON, Dolors, *Una introducción al islam: historia religión y cultura* Barcelona: Biblioteca del bolsillo, 2009 pàg 180 ”Sharía, f.: Nombre dado a la ley canónica del islam. Fundamentada en la Revelación contenida en el Corán, en la Sunna y en los hadiths y complementada por normas jurídicas establecidas por analogía (qiyas) o según la opinión personal (ra’y) de algun experto, con previo consenso (igma) de la comunidad, regula el conjunto de actividades públicas y privadas de todo fiel musulmán. La Sharia es vigente, en teoría, en todos los países islámicos, si bienya desde los primeros tiempos de la expansión del islam, fue complementada por otras leyes, que constituyen el qanun y que son de competencia de otras autoridades jurídicas y no del cadí”.

“Hoy os he completado vuestra práctica de Adoración, he culminado Mi bendición sobre vosotros y os he aceptado complacido el Islam como práctica de Adoración”.¹⁷

Abans de la mort del profeta qualsevol litigi que sorgia ja sigui de caire religiós o inclús polític en principi no presentava cap problema ja que aquests eren resolts o be mitjançant les revelacions o be per ell mateix a través de les inspiracions divines que ell tenia. El problema va començar a sorgir després de la seva mort perquè a partir d'aquell moment els membres de la comunitat musulmana ja no contaven amb aquella figura que tenien, de manera que, havien de intentar resoldre la organització social a través dels mandats que havien sigut revelats. No totes les possibles disputes estaven previstes en l'Alcorà. El primer problema va sorgir quan s'havia de designar el successor del profeta ja que no hi havia res referent sobre aquesta matèria. Finalment es va designar a Abu Bakr com a primer Califa possiblement pel gran prestigi que tenia ja que el propi profeta el va designar com a dirigent dels oficis religiosos.¹⁸

1.2) LES FONTS JURÍDIQUES DE LA LLEI ISLÀMICA:

Quan va morir el profeta Muhammad l'Islam encara estava en procés de construcció ja que a mesura que anaven sorgint els conflictes, la societat es veia cada vegada més amb la necessitat de trobar normes administratives, polítiques, socials, i religioses degut a que hi havien alguns aspectes que o be no s'havien tocat o bé s'havien tractat de manera molt insuficient.

En primer lloc, per tal de completar l'Alcorà el que es va fer va ser recórrer immediatament a la *Sunna*¹⁹ mitjançant la norma de la vida dels creients a través de lo que se sabia que havia dit i fet el profeta.

No obstant, tan l'Alcorà com la *Sunna*, tot i ser les dos fonts primordials del dret islàmic es van convertir en insuficients degut al gran nombre de problemes jurídics que anaven sorgint cada vegada més a dintre de l'Imperi medieval Islàmic. De manera que, com a solució es va haver de recórrer a una tercera font que van ser l'*Idjma* (acord) o consens entre els membres de la comunitat

¹⁷ Sura 5:(3) AL-MA'IDAH (La taula servida)

¹⁸ MANDIROLA BRIEUX, Pablo *Introducción al derecho islámico* Madrid: Marcial Pons 1998 Pàg. 11

¹⁹ BRAMON, Dolors, *Una introducción al islam: historia religión y cultura* Barcelona: Biblioteca del bolsillo, 2009 pàg.182 “Sunna (del àrabe sunnah),f.: Costumbre, conducta habitual de Muhammad y de sus primeros compañeros en las diversas circunstancias de la vida que, exceptuando algunos casos, tiene valor de norma para los creyentes. Extraída de los hadith auténticos, es considerada como una interpretación verdadera y un complemento normativo del Corán. Existen diversas compilaciones y comentarios y es fuente del derechoislámico”.

islàmica o entre els experts per tal de donar una solució a un problema que no s'havia plantejat ni a l'Alcora ni a la Sunna. Mentres que el *Qiyas* (raonament), es tractava d'una font que tenia com a base el raonament i la interpretació realitzat pels experts de la llei per tal de cobrir llacunes jurídiques.²⁰

- **L'ALCORÀ (La recitació) ORIGEN, EVOLUCIÓ I CONTINGUT**

Quan diem que l'Alcorà és un text revelat, automàticament ho situem en primera posició respecte de qualsevol altre font potencial de dret ja que es un text escrit revelat per Deu, per tant podem dir que es tracte de la font mes sagrada.²¹

Per una banda, trobem la legislació política que s'encarrega de regular tots aquells conflictes que pugui tenir un individu respecte a un altre persona o a tota una comunitat. Per altre banda, trobem el l'Alcorà que no només regula les relacions entre les persones si no que també regula les relacions amb "Allah" (Deu), es a dir, quin és l'efecte que podrien tenir les accions tan positivament com negativament sobre la consciència i l'ànima de l'individu.²²

L'origen de l'Alcorà, va ser l'any 610 quan al profeta li va arribar la primera revelació mitjançant l'àngel Gibril(Gabriel) i que així mateix es tanca amb la seva mort quan Deu afirma que ja no es tornaria a dirigir mes a les persones fins el dia del judici final.

Quan Muhammad rebia aquestes revelacions encomanava la transcripció de l'Alcorà als seus companys mitjançant tres maneres. En primer lloc, cada vegada que li arribava una revelació divina el profeta la memoritzava amb la supervisió de l'àngel Gibril. Seguidament encomanava a un grup de recitadors per tal de que memoritzessin els versos revelats d'acord a les regles de les tradicions orals, i per últim, li encarregava a un grup de quaranta escrivans la transcripció dels versos revelats.

L'Alcorà (llibre sagrat dels musulmans) no va ser redactat per Mohammad ja que aquest era analfabet i per molts aquesta era una de les proves clares de que les revelacions efectivament havien de ser una inspiració divina.²³ Els escrivans s'encarregaven d'escriure el que els dictava el profeta però no obstant aquests escrivien a sobre de diversos materials que podien anar des de

²⁰ MARTOS QUESADA, Juan "El Corán como fuente de derecho en el Islam" *Cuadernos de historia del derecho*, N° 11, 2004, págs. 327-338

²¹ EL KHOURY, Tamara *Tradició jurídica musulmana* Conferència pronunciada a la Universitat de Girona, el dia 6 d'abril de l'any 2011.

²² COULSON, Noel J. (Noel James) *Historia del derecho islámico* Barcelona: Bellaterra, cop. 1998 Pàg.22

²³MANDIROLA BRIEUX, Pablo *Introducción al derecho islámico* Madrid: Marcial Pons 1998 Pàg. 62

trossos de ceràmica, fulles de palma, ossos de camells fins a cintes de cuir.²⁴ No va ser fins després de la mort del profeta, quan els seus companys van decidir recopilar tots els textos de l'Alcorà i copiar-los en fulls amb el que van obtenir el primer "còdex" de l'Alcorà el que es denomina com a *musaf*.

La fase de compilació dels textos Alcorànics es va dur a terme per Zayd, secretari d' Abu Bakr (632-634) per ordre del propi califa reunint les diverses asores²⁵ en un llibre. La redacció definitiva es va dur a terme durant el califat de Utman (644-656) pel propi Zayd i altres col·laboradors.

Finalment es va quedar en quinze codis principals i dotze secundaris compost per cent catorze asores, sis mil dos-cents trenta- sis versos o *aleyas* (6.236), setanta-nou mil nou-cents trenta quatre paraules (79.934) i tres cents quatre mil set-cents quaranta lletres (304.740).

La *aleya* és la unitat textual més petita de l'Alcorà , considerant els versos com una manifestació milagrosa d'Allah.²⁶ Les *aleyas* o versicles es troben agrupades en asores (Suara) hi ha cent catorze asores que van de las tres mes curtes fins a les mes llargues, segons un ordre canònic que en cap cas es pot considerar com a cronològic. Cadascuna d'elles te un nom a partir d'una paraula que les identifica com per exemple (asora CXXI Noé; asora XXX els romans; asora XXII la peregrinació).

Pel que fa el seu contingut alguns autors l'han dividit en sis blocs temàtics. En el primer bloc es troben les creences de fe que tots els musulmans han d'admetre: l'existència del dia del judici final , els àngels, els diferents profetes que hi ha hagut... El segon bloc esta format per les virtuts que han de tenir les animes per tal de combatre l'inmoralitat; en tercer lloc trobem tot lo referent a la creació del mon per Allah i el regne dels cels. El quart bloc estaria compost per refranys i algunes dites que serveixen per estimular als creients i mostrar la llei de Deu; en cinquè lloc es troben totes les advertències i els diferents pecats així com les amenaces i les recompensacions fetes las creients i per últim en el sisè bloc trobem les regles bàsiques que han de seguir la comunitat musulmana des del punt de vista jurídic.

La idea principal de l'Acorà és el seu contingut religiós el que dificulta prendre-ho com un referent per l'estudi jurídic.

²⁴ MARTOS QUESADA, Juan "El Corán como fuente de derecho en el Islam" *Cuadernos de historia del derecho*, N° 11, 2004, págs. 327-338

²⁵ BRAMON, Dolors, *Una introducción al islam: historia religión y cultura* Barcelona: Biblioteca del bolsillo, 2009 pàg182 " Forma contemporánea del nombre que recibe cada uno de los 114 capítulos en los que fue dividido el texto del Corán. Existe el arabismo medieval <<azora>>"

²⁶ Sura 3:(108) ALI 'IMRAN (La família d'Imran)

No obstant, podem diferenciar entre la legislació establerta pels actes de culte i religiosos, és a dir, tot lo referent a les oracions, peregrinacions, llimosnes... i per altre banda trobem la temàtica més legislativa. Les prescripcions de caire jurídic formen un total de cent trenta versos. Les relatives al dret de família estan anunciades en setanta *aleyas*. Les que fan referència al dret civil repartides en setanta *aleyas*. Trobem unes trenta referents al dret penal, tretze pel que fa els procediments jurídic, i per últim deu *aleyas* referents al sistema econòmic i financer.

Les prescripcions relatives al dret de família estan repartides en setanta versicles o *aleyas* i s'afegeixen temes com el matrimoni, el divorci, la dot, la guarda de nens, els llaços de parentesc, la lactància, el període de lute, el testament i l'herència. Per exemple hi ha una *aleyas* que diu el següent:

“Se os ha permitido que cuando a alguno de vosotros se le presenta la muerte dejando bienes, el testamento sea a favor de los padres y de los parientes más proximos según lo reconocido, Es un deber para los que tiene temor a Allah.”²⁷

Pel que fa les regles relacionades a l'àmbit econòmic podem trobar les transaccions comercials, la venda, els arrendaments, els depòsits, els préstecs... Per exemple trobem una *aleyas* que parla dels préstecs i ens diu el següent:

“ Y si está en dificultad, concededle un plazo de espera hasta un momento de deshago, aunque es mayor para vosotros que renunciéis generosamente”.²⁸

Els preceptes relatius al dret penal tracten sobre els homicidis, els robaments, la corrupció l'adulteri, la difamació... Totes aquestes temàtiques estan dividides en trenta versicles. Podem trobar com exemple d'una *aleyas* que parla dels delictes i diu el següent:

“ Y los que ofenden a los creyentes y a las creyentas sin que lo que dicen sea cierto. Habrán cargado con una calumnia y un delito indudable.”

Pel que fa als preceptes sobre relacions internacionals la majoria d'elles tracten sobre la guerra i la pau per exemple quines han de ser les condicions que han de tenir els dirigents, així com la obligació i la necessitat de buscar un acord entre les parts, quines son els drets i les igualtats que tenen els vençuts²⁹...

²⁷ Sura 2:(180) AL-BAQARAH (La vaca)

²⁸ Sura 2:(280) AL-BAQARAH (La vaca)

²⁹ MARTOS QUESADA, Juan “El Corán como fuente de derecho en el Islam” *Cuadernos de historia del derecho*, Nº 11, 2004, págs. 327-338

- **SUNNA (Biografia) i HADITH (Conversa, Narració)**

La *Sunna* es la biografia del profeta format per les seves actuacions, les coses dites, fetes i les omeses. En canvi, pel que fa a *Hadith*, és la narració relativa a les coses dites i fetes del Profeta o dels seus companys segons els testimonis contemporanis, que també servirà per sostreure les normes legals.

El *Hadith* es un complement de l'Alcorà que es va dur a terme pel propi Mohammad. Engloba totes les interpretacions que aquest va fer de l'Alcorà, des de la seva opinió personal fins a quin era la seva manera d'actuar depenen de varies circumstàncies.

Pel que fa aquesta font, cal dir que, en un principi es va transmetre de forma oral ja que no tothom sabia escriure. I això va generar dos problemes que són els següents:

Si els *Hadiths* eren fonts que havien sigut transmesos de forma oral, fins a quin punt podien ser factibles aquelles normes intentant establir unes conversacions que es van donar fa temps: si tot el que es relatava en el *hadith* ho va dir realment el profeta. Però aquest no era l'únic problema ja que degut a la rivalitat que va sorgir posteriorment per part de les diferents escoles d'interpretació (que explicarem a continuació) el que passava era que cadascuna de les escoles manipulava els *Hadithos* segons el seu interès.

Els juristes àrabs van dur a terme una classificació exhaustiva per determinar una sèrie de criteris que realment poguessin garantir la veracitat d'aquells *hadiths*. Van establir una cadena de narradors fiables, que havia de contenir el nom de tots ells, fins arribar a la persona que realment havia escoltat el *Hadith* en boca del propi profeta.

Segons Tamara El Khoury els criteris que fan servir els juristes per assegurar-se de la valides del que ha sigut transmès com a fets o dites del profeta són els següents :

El primer criteri es el Consens mitjançant el qual s'estableix la certesa de l'Alcorà com a únic text que des del punt de vista de la teoria del dret islàmic ha sigut transmès d'una forma recurrent, es a dir, que ha sigut transmès de generació en generació i a demés per distintes vies sense rebre cap modificació. Un cop es té tot el consens de la comunitat islàmica tant del passat com del present, el plantejament que es dona es el següent: Com es pot equivocar tota la comunitat? I arriben a la conclusió de que tota una comunitat no es pot equivocar si s'ha transmès de generació en generació i sobretot per distintes vies, aquell consens es la garantia de la certesa de la veracitat de tots els continguts de l'Alcorà.

Clarament els *hadiths* no gaudeixen d'aquest consens ja que molts han sigut eliminats. Pel que fa a la transmissió han intervingut factors com un transmissor que no es fiable o com pot ser la pèrdua de connexió d'un transmissor a un altre per tant ens dona una resultat que no es gens fiable. En aquest cas, s'ha d'apel·lar a la preponderància del transmissor i de la matèria: hi ha una cadena

de transmissió ininterrompuda generalment aquell fet o dit que es relata te molta mes veracitat i si a més a més aquell mateix dit diu coses semblants a un altre dita que es relata per una l'altre cadena de transmissió, clarament aquella matèria ha sigut tractada per varies vies i es una mostra mes que ens determina si es veraç. Finalment arriben a la conclusió de que havien molts mes fets i dits que s'atribuïen al profeta i que van ser descartats precisament arrel de l'establiment d'aquest criteris: no sempre existeix un consens a l'hora de considerar que totes son igualment valides.

L'últim criteri, es l' Abrogació quan ens trobem davant de dos fets relatats que compleixen amb els criteris de fiabilitat perquè hi ha una cadena ininterrompuda de transmissors però que son contradictòries ,es a dir, estableixen normes de conducta contradictòria entre si . De manera que, per procedir a l'Abrogació d'un dels dos dits o fets una vegada mes la comunitat es basa de quin son els juristes mes prestigiosos però una vegada mes s'ha de tenir en compte que es un fet incert i tots els juristes es posen d'acord.³⁰

Tot i que, es veritat que s'han eliminat una grandíssima quantitat de *Hadithos* que no consideraven com a vertaders, cal dir que, el nombre de les quantitats que es consideren vertaderes van variar segons les interpretacions que ha fet cada escola. Per exemple l'escola Hanbali va considerar com a bones uns 30.000 Hadithos que venien en boca d'unes aproximadament set-centes persones que van ser companys del profeta mmentres que per exemple Al- Bukari considera coma bones 8.000 Hadithos d'un total de 300.000 que es reconeixien.³¹

Tot i que les tradicions del profeta no tenen una codificació oficial cadascuna de les escoles va fer les seves interpretacions considerant com les mes acceptades la del Al-Bukari (M.870) i Muslim (M.875).

La *Sunna* la biografia del profeta es considerava com una biografia exemplar i pel tant font del dret. En aquest cas, la finalitat del dret és de garantir l'establiment d'aquella comunitat moral. A part de l'Alcorà que era expressió de la voluntat de Deu també es podien fixar les conductes del profeta considerades com un bon exemple a seguir per extreure les normes per tal de regular un comportament que aspirava a ser moral .

Com a resum podem dir que la diferencia primordial entre *Sunnah i Hadith* és que per la primera s'entén la biografia i per la segona les conversacions, els fets, i omissions que conjuntament formen aquella biografia que es basen en les histories, anècdotes que s'han anat conservant i transmetent al llarg de l'història convertint-se en la font que ens permet extreure les normes de conducta.

³⁰ EL KHOURY, Tamara *Tradició jurídica musulmana* Conferència pronunciada a la Universitat de Girona, el dia 6 d'abril de l'any 2011.

³¹ MANDIROLA BRIEUX, Pablo *Introducción al derecho islámico* Madrid: Marcial Pons 1998 Pàg. 62

Tant l'Alcorà com la *Sunna* son considerades com les dos fonts fonamentals de la *Sharia* ja que es tracten d'unes fonts de procedència divina, que només es podrien invalidar per una revelació, un do que només tenia el Profeta i que per tant es va extingir amb la seva mort.³²

- **IDJMÁA (acord)**

L'*Idjma* que literalment vol dir acord, es considerada com una font secundària quan no es troben les referències que es busquen ni en l'Alcorà ni el *Hadith* per tal de saber si una determinada acció és o no lícita. Aquesta nova tercera font del dret Islàmic, requereix el consens dels especialistes en dret per tal de poder averiguar la correcta interpretació de les altres fonts (*Corà i Hadith*)

quedant totalment prohibit la creació de noves normes en relació d'aquell tema.

Tot i que la nova norma establerta no pot contradir les fonts primordials, aquesta és considerada com una autoritat de revelació quan és du a terme mitjançant un procediment legislatiu. I per tant ja no es pot considerar com a objecte de revisió.

El procediment per du a terme l'*Idjma* consisteix en resoldre la contradicció tot els mecanismes que els permeti reconèixer els casos d'una figura jurídica. Un cop s'han reunit tots els mecanismes ja es pot parlar d'una nova norma que defineix el caràcter d'aquella figura jurídica.

A continuació posaré un exemple perquè es pugui entendre millor aquesta font "Si per exemple ens trobem dins d'una campanya militar i un soldat li roba les coses a un altre soldat però a mes a més diu que ell les ha robat perquè segons ells li pertany el botí de guerra, la *Sharia* diu el següent:

En primer lloc es mira que es el que diu l'Alcorà en relació als robatoris i diu el següent: << "Al ladron le cortareis las manos como retribución a la obra de sus manos>>

En segon lloc, es mira que es lo que diu el *Hadith* i en aquest cas en trobem varis normes per una banda hi ha un *hadith* que es limita a cops de latic << Si el robo es de un bien que forma parte de un botí de guerra>>, Hi ha un altre *Hadith* que diu que << las acciones seran apreciadas según las intenciones>>. I per últim hi ha un que diu que << no se le cortara la mano al ladrón si el objeto robado tiene un valor igual o inferior a veinte dirhams de plata>>³³.

³² EL KHOURY, Tamara *Tradició jurídica musulmana* Conferència pronunciada a la Universitat de Girona, el dia 6 d'abril de l'any 2011.

³³ MANDIROLA BRIEUX, Pablo *Introducción al derecho islámico* Madrid: Marcial Pons 1998 Pàg. 62

A partir d'aquí el que fan els juristes és una anàlisi de com poden crear una nova normativa, i quins són els elements que poden determinar la figura jurídica del robatori.

L'*Idjma* en veritat es basa en la convicció general del poble. Com que aquests, no disposa dels coneixements suficients, cedeix la competència als erudits (muchtahidins juristes d'alt prestigi) per tal de poder determinar la correcta interpretació de les altres fonts.

Efectivament la legislació requereix el consentiment de la societat i es pot trobar la seva justificació al *Hadith* on Mohammad va dir que la seva comunitat no recolzaria mai un error de manera que si la comunitat ho aprova Deu també ho aprovaria.

- **“IJTIHAD” (Esforç)**

Literalment vol dir esforç i es tracta d'un esforç per seguir determinant el dret quan les dos fonts segures i certes que són les dos mencionades anteriorment ens fallen. De manera que, partint de la base que des del principi l'islam reconeix la necessitat d'establir aquell Ijtihad estem reconeixent la possibilitat d'admetre un dret que no és cert. Si l'Alcorà o la Sunna poden ser més o menys certs, l'Ijtihad, que consisteix en un esforç personal d'interpretar i de desenvolupar el dret, no pot donar lloc a un saber perfecte. L'Islam reconeix incorporar el principi de solucions incertes i la conseqüència més notable és aquell pluralisme jurídic que admet l'existència de diverses solucions per un mateix cas partint de l'esforç intel·lectual per intentar determinar la norma que es necessita en qualsevol cas.

- **“QIYAS” (Raonament)**

El qiyas o el raonament per l'analogia o la deducció respon a la necessitat de trobar solucions que no s'han pogut trobar dins dels dos textos fonamentals (que són l'Alcorà i el Hadith) i de definir les noves regles que s'aplicaran a noves situacions. Al igual que la font que hem explicat anteriorment, el Qiya també és una font que va néixer amb posterioritat a la mort del profeta, essent com els primers que la van utilitzar els Hanafites.³⁴

Per tant dit en altres paraules el Qiya és un acte humà que té com a resultat la combinació de les revelacions divines i per altre banda els criteris humans.

³⁴ BRAMON, Dolores, *Una introducción al islam: historia religión y cultura* Barcelona: Biblioteca del bolsillo, 2009 Pàg.169 “Hanafi :Perteneiente o relativo al hanafismo o escuela jurídica fundada por Abu Hanifah (siglo VIII) y una de las cuatro propias de los sunnís. Las doctrinas de la escuela, elaboradas mediante la analogía metódica y la aprobación basada en la rectitud de la solución, fueron seguidas por los abasíes.

S'ha de tenir en compte que, el Qiya només pot derivar d'un precepte de l'Alcorà, de *Hadith* o del *Idjma*, però en cap cas pot ser objecte d'una altre norma que s'hagués originat mitjançant el mètode analògic ja que aquesta font té la categoria de font subsidiària.

Es molt important recalcar que no és suficient que es tracti d'una analogia formal ja que és necessari que coincideixi el sentit del que va resoldre el legislador anterior amb el sentit del legislador de l'actual cas.

El Qiya no pot derivar en cap cas d'una norma que es refereixi a un ordre particular de coses de manera que, no poden ser objecte d'analogies els versicles de l'Alcorà que tractin sobre el profeta, ni una llei que constitueixi l'excepció d'una regla. Aquesta nova norma en cap cas podrà ser contrària al text del que es va extreure.³⁵

El fet de que aquesta font no sigui una revelació divina sinó que prové de la raó humana fa que no sigui factible, creant una certa desconfiança per part de la gent. Per això el valor de l'analogia depèn del prestigi dels juristes, és a dir, com més important trajectòria tingui aquell jurista més factible serà la seva interpretació. De manera que en cas de conflicte, el jurista és lliure per tal d'escollir la solució que més se li sembli.

1.3) LES PRIMERES ESCOLES JURÍDIQUES.

Després de la primera etapa de l'Islam (632-699) i dels Califats, van començar a néixer les escoles jurídiques o "madahib" que van ser el fruit de les diferents valoracions dels juristes "muyatahidin" pel que fa a la interpretació literal o bé subjectiva dels textos.

Després de la mort de Ali B gendre del profeta Mohammad i Abi Talib van sorgir molts problemes ja que, es va aplicar el criteri polític de considerar a Ali i els seus descendents com els Califes llegendaris pel fet de ser una transmissió hereditària en comptes de fer-ho a través d'unes eleccions, a través de la qual podien saber quina era la opinió de la comunitat islàmica.

³⁵ZOILA COMBALIA M.ª del Pilar Diago, GONZÁLEZ-VARAS Alejandro, *Derecho islámico e interculturalidad* Madrid : lustel, 2011

La corrent xiisme³⁶ ("partit d'Alí" o "facció d'Alí") es refereix la segona variant més important de la fe islàmica després de la sunnita i abans del kharigisme³⁷.

Aquesta corrent (xiisme) no era com els altres, que es basaven en els ensenyaments de l'Alcorà i en el missatge del profeta Muhàmmad. Sinó que diferència de les altres escoles de pensament, aquest només acceptava com a guies religiosos els qui es consideraven descendents de la família del Profeta (Ahl al-Bayt) a partir de la seva filla Fàtima az-Zahra i del seu cosí Alí ibn Abi-Tàlib.

Pels xiïtes, Alí (gendre del profeta Mohammad) va ser el primer imam i hauria d'haver estat el primer successor per dret de Muhàmmad, ja que era la segona figura més important després del Profeta i és percebut com "l'home perfecte" (al-insan al-kamil).³⁸

El Sunnisme ahl as-sunna wa-l-jamā'a, "gent de la tradició del profeta Muhàmmad i la comunitat", o simplement ahl as-sunna) que es la doctrina principal de l'islam, representada per aproximadament del 90% dels musulmans. Els seguidors de la sunna ("recte camí o costum") segueixen l'exemple personal donat pel profeta Muhàmmad, que consideren com a inigualable.

Els sunnites han patit bastant bàsicament per problemes de lideratge i teologia. Igualment, les diferents escoles interpretatives sunnites dels textos sagrats (màdhhab) es reconeixen entre elles com a legítimes de manera que, cada persona tria la visió religiosa que millor li convé.

Podem trobar un total de vint escoles o "madahib" sunnites que van des de la de sirio Awza i, Sufyan, Al-Tawri, Dawwad.... classificades com les més rigoristes i tradicionals ja que li donen més importància al text que l'espiritu que es vol transmetre. Per altre banda tenim les escoles més racionals i liberals com la de Abu Hanafi.

De totes aquestes escoles hi han quatre que son considerades com les més importants que són: l'escola Hanafí, Maliki, Shafí y Hanbalí. Impulsades per uns juristes que sens dubte van ocupar i segueixen ocupant un lloc molt important a l'islam. Aquestes escoles no només formen part de la corrent "Sunnita" sinó que totes quatre coincideixen en que per fer la interpretació s'han d'acudir a les fonts jurídiques islàmiques que ja he explicat anteriorment que son l' Alcorà (text

³⁶ BRAMON, Dolores, *Una introducción al islam: historia religión y cultura* Barcelona: Biblioteca del bolsillo, 2009 Pàg.181 "xiismo: Rama surgida en motivo de la sucesión del tercer califa, al ser desposeído Ali, primo i yerno de Muhammad, por Mu'awiyah. Aunque al principio se representó como un partido pro árabe que defendía el carácter hereditario del califato frente a los omeyas, pronto tomó un cariz de movimiento religioso y extremista y reclutó seguidores entre los pueblos sometidos y las casas bajas, sobre todo en Irán".

³⁷ Ídem Pàg.173" kharigismo: Pertenciente o relativo a la rama del Islam que surgió del shiismo a raíz del conflicto provocado por la sucesión del califa Utman (657).Extremadamente rigorista, rechazó la autoridad califal establecida y eligió democráticamente a sus dirigentes".

³⁸ AGUILERA PLEGUEZUELO, José *Estudio de las normas e instituciones del derecho islámico en el Al-Andalus* Sevilla: Guadaquivir ediciones 2000 Pàg. 30

sagrat), la '*Sunnah*' (costums del profeta narrats pels seus companys), '*ijma*' (el consens dels experts) y les analogies ('*qiyas*').

- **L'ESCOLA HANAFI**

Aquesta escola va ser fundada per Abu Hanifah (m. 150/767) d'origen persa i habitant de Kufa, per un home que va dedicar la seva vida al estudi de les ciències religioses i a l'ensenyament.

Durant aquella etapa va arribar a tenir una gran reputació, no només perquè tenia un gran nombre d'alumnes sinó perquè també tenia un considerable valor de decisió, dintre de la seva regió, sobre els temes relacionats amb el dret. Aquesta escola es considera una successora d'una escola de Kufa, i a part també es considera com l'escola més pròxima de l'època de varis companys del profeta. No obstant, cal afegir que, la seva doctrina es va transmetre pels seus alumnes ja que Abu Hanifa no va arribar a escriure cap obra.

L'escola Hanafí es coneguda com l'escola més liberal i permissiva, caracteritzada per admetre a part de l' *AlCorà* i la *Sunna* (coma fonts principals) el *Qiyas*, per tan podem dir que, aquesta escola es partidària del *Qiyas* com a font de dret. És a dir, consideren que les normes jurídiques poden néixer d'un esforç de reflexió conforme als criteris d'equitat i oportunitat.

Degut aquesta doctrina se'ls denominava com a «ahl al ra'y5» que vol dir (gent de raonament), corrent que es va desenvolupar a Síria, Iraq, Egipte y las regions asiàtiques musulmanes

- **L'ESCOLA MALIKI**

Malik b. Anas (m. 179/795), va néixer a Medina dins la família Himiyar al-Qahtaniyyin. Va ser una persona que va defensar les idees polítiques del gendre del profeta Ali.B, que va originar tota la polèmica de la successió del califat, i com a conseqüent perseguit pels Abbasidas. No obstant, posteriorment va esdevenir un jutge de gran prestigi a Medina.

Malik b. Anas es considerat com el primer representant de la tradició de Medina a través de les seves obres com *Al-Muwatta* (Introducció General de la sunna y la práctica de Medina) i la *Al-Mudawwanat al-kubrà* o compilació General.

Tot i que Malik va ser un gran defensor de l'Alcorà i de la Sunna com a fonts jurídiques primordials, també va admetre l'ús del Qiyas si amb això es podia arribar a una solució i també del “*iymaa*” consens per part dels *alfaqies* de Medina en relació a una qüestió determinada. La seva escola no només es va estendre al nord d'Àfrica sinó que també va ser l'escola oficial del Al-Andalus. Cal matisar que, aquest no era gens partidari del liberalisme que defensaven els juristes Iraquis i es basava en que les pràctiques jurídico religioses de Medina havien de respondre a la practicat i tàcitament aprovat pel profeta. Tan va ser la importància que li va donar al Hadith que al final a Malik i a la seva gent els van dominar com els “Ahl al- hadit”: la gent del hadith.³⁹ Ells consideraven que al hora de completar el Cora se'ls havia d'atorgar prioritat a la practica i les costums de Medina, la que va ser la ciutat del profeta i el consens o l'acord dels juristes d'aquesta ciutat. Tot i que no esta gaire a favor dels raonaments, ha admès en alguns casos la resolució d'un cas mitjançant “Istihsan” adoptat per l'escola hanafita.

- **L'ESCOLA SAFI'I**

L' imam Abu Abd Allah Muhammad ibnu Idris Al Safi'i (m. 204/820), tot i que va néixer a Gaza va passar part de la seva joventut a Bagdad i d'allà va partir cap a Egipte on va patir uns forts atacs en aquestes dos últimes ciutats. Autor de la primera obra *usul al-fiqh* que vindria a ser el mateix que teoria de las fonts del dret Islàmic. Cal matisar que aquest va tenir una forta influència d'Abu Hanifa a través del seu mestre Iman Muhammad al Sa-rani.

Es considera que aquesta escola també va estar molt lligada al us del *Hadith* i de la *sunna* com a bases del dret no obstant mai va acceptar les diverses formes de *Qiyas*; També es important perquè es considera que va ser com una espècie de mediador entre las discrepàncies que sorgien entre els Hanafis i els Malikis. Cal recalcar que, el seu fundador va fer una recopilació de les fonts de dret islàmic sense deixar lloc a les tradicions incertes ni *l'Istihsan*.

³⁹ El OUAZZANI CHAHDI Loubna *Las divergencias entre las escuelas jurídicas musulmanas en materia penal* Anaquel de Estudios Árabes 2003, Pàg. 189-200

- **L'ESCOLA HANBALI**

Ahmad Ibn Hanbal nascut i mort a Bagdad (241/855) discipule de Muhammad B. Idrisi al- Safi. Va defendre de forma molt rigorosa la tradició de la seva escola que en cap cas acceptada qualsevol tipus d'innovació recolzant als safi' ies mes extremistes en lo referent al us exclusiu i prioritari del Hadith com a font jurídica del dret després de l'Alcorà. Es a dir, aquesta escola admet com a úniques fonts del dret l'Alcorà i la Sunna, no obstant podem dir que encara es podria fer un petit iniciis i permetre la *Qiya* nomes amb la condició de que fos aprovat pels companys del profeta però en canvia pel que fa a l'analogia podem dir que en un principi no s'admet a no ser que hi hagués una necessitat absoluta.

Per últim dir que pel que fa a les quatre escoles de forma general cal dir que, tot i que tracten bàsicament el mateix tema jurídic hi ha un gran nivell de desacord entre elles, de fet dintre de la doctrina musulmana podem trobar obres que s'han ocupat de trobar quines son les diferències d'aquestes quatre escoles. Tan l'obra de Al- mizan al- kubrá de Al- sani (publicada al Cairo l'any 1329) com el llibre de Linant de Ballfonds s'han considerat com amolt bons intents, però que no obstant, consideren que hi hauria d'haver una obra general que que fes una comparació mes extensa i una delimitació pel que fa a les quatre escoles.

1. 4) DIVISIÓ DE LA LLEI ISLÀMICA

Dintre de la llei islàmica hi ha la possibilitat de dividir- la en Dret Públic i dret Privat. En el dret públic s'inclouen tots els preceptes clarament religiosos com ara les oracions, peregrinacions, llimosnes, dret per ser Imam, exèrcit i guerra santa, dret Penal....

El dret privat engloba les següents categories:

El dret referent a les persones: Capacitat, sexe, Malaltia, Edat Matrimoni i dissolució

Dret de Família: Matrimoni. Elements, Nul·litat, Perfeccionament i efectes resolució.⁴⁰

Drets Reals: Patrimoni i drets patrimonials, bens en general, classes de bens reals. La possessió, transmissió de la possessió, tutela de la possessió, efectes de la possessió i pèrdua de la possessió. La propietat règim musulmà, límits de la propietat. La servitud. Mitjans de comunicacacó, Tutela Pèrdua. Dret per utilitzar una cos.

⁴⁰ AGUILERA PLEGUEZUELO, José *Estudio de las normas e instituciones del derecho islámico en el Al- Andalus* Sevilla: Guadaquivir ediciones 2000 Pàg. 35

Drets de les obligacions; Obligacions en general, Fonts de les obligacions, Donacions, Obligacions singular...

Dret hereditari

Dret judicial

1.5) EL MUFTI (JURISCONSULT), CADÍ, JURISTA AUTOR

- **MUFTI**

El Mufti era un jurista considerat públicament com a autoritat legal que responia les preguntes en relació a la llei i les costums islàmiques. La seva resposta es denominava fetua⁴¹ (diàleg legal constituït per una pregunta i una resposta). El que formula la pregunta rep el nom de musatfii. I el fet preguntar s'anomena Istifta.

El procés de pregunta i resposta consistia en acudir a una persona que tenia autoritat legal, en busca de consells i guia sobre qüestions de caire jurídic i religió.

En el document de la fetua, es començava amb una frase que deia wa su'ila ("es va preguntar") i a continuació es posava a dalt de tot el nom del mufti a qui es dirigia aquella pregunta. En la majoria de casos el nom del mustafi no s'acostumava a posar.

De manera que, la feina del mustafi consistia en intentar descriure el més detallat i objectivament possible el problema legal sobre el qual es necessitava assessorament. El mufti sempre responia dient que la resposta depenia directament de totes les dades i circumstàncies que s'havien descrit a la pregunta.

La pregunta o istifta acostumava a tenir una estructura interna que es desenvolupa en quatre parts:

- En primer lloc, el mustafi acostumava a descriure el tema específic que originava la consulta, fent una menció directa de la qüestió legal concreta.
- Posteriorment s'acostumava a mencionar tots els detalls considerats com a rellevants per tal de poder resoldre el problema. Aquesta segona fase es la considerada com a

⁴¹ BRAMON, Dolors, *Una introducció al islam: història religió y cultura* Barcelona: Biblioteca del bolsillo, 2009 Pàg.168 "Fetua : respuesta de un mufti a una consulta jurídica. Sirve para aclarar puntos oscuros de la ley o para orientar sobre casos nuevos. Las consultas pueden ser hechas por los particulares los jueces, o los gobernantes y, para responderlas, el mufti tiene que inspirarse, sobre todo, en precedentes, pero también puede guiarse por su juicio personal. En teoría y entre los shíes, estos decretos (cuya aplicación no siempre obligatoria) emitidos por una autoridad religiosa dejan de tener validez a su muerte".

imprescindible de fet en totes les fetues es pot trobar aquesta part normalment extensa i amb molts detalls.

- Una tercera part de del istifta pot ser que es dediqui a mencionar altres opinions legals anteriors que no havien servit per solucionar el problema. En cas de posar aquesta tercera opció el mufti podia escollir l'antecedent legal que més s'ajustés al seu cas.
- Finalment el mustafi acostumava a fer una pregunta concreta i clara recordant al mufti el cas específic i al dret que es vol recórrer.

Aquestes últimes preguntes en el text de la fetua acostumaven a anar seguides d'una fórmula típica en la que demanaven resposta i posaven: “respon-nos això” o be “explica'ns això”⁴².

Com a primera opció el mufti per respondre havia de tenir en compte els textos doctrinals dels antics mestres (mutaqaddim). Si aquest no trobava la resposta adequada, tenia com a segon recurs, considerar les opinions dels mestres contemporanis aplicant el mètode tajriy que consistia en trobar una solució a un problema nou mitjançant l'utilització dels mètodes de raonament legal. I com a última opció, si ni els textos dels mestres antics ni els precedents legals ajudaven a trobar una resposta, el mufti havia d'utilitzar el raonament per analogia(Qiyas).

Degut a la gran importància que van adquirir les fetuas, al llarg del temps l'Islam les va anar reunint, organitzant i sistematitzant en grans col·leccions que formen un gènere específic en la literatura jurídica islàmica coneguda com a “kutub al-nawazil o be kutub al-fatawa⁴³. Les recopilacions es poden classificar de la següent manera:

- Hi ha un primer grup que classifica les col·leccions en relació a les opinions que van fer els muftís de forma individual al llarg de tota la seva vida i que s'han recollit o be a través els seus successors o be pels seus descendents.
- En segon lloc les fetuas es poden reunir i recopilar mitjançant un criteri mes ampli que consisteix en intentar recopilar tot el material que es va produir pèls muftís que pertanyien a una mateixa zona, ciutat o regió concreta. D'aquesta manera, es tenia l'intenció de recollir en una mateixa obra, les opinions dels diversos autors que formessin una tradició jurídica local o regional.

⁴² ZOMEÑO, Amalia *Dote y matrimonio en el Al-Andalus y el norte de Africa. Estudio sobre la jurisprudencia islámica medieval* Madrid: Consejo superior de investigaciones científicas, 2004 Pàg.35

⁴³ Ítem pàg 47.

- Per últim dir que les fetuas es poden recollir encara a través d'un criteri molt més ampli que consistia en recopilar totes les fetuas d'una mateixa escola al llarg del temps.

- **CADÍ**

Es tractava d'una persona (de classe mitjana baixa) que s'encarregava de redactar les sentències. No era necessari que tingués formació jurídica, de fet aquet acostumava a exercir un altre negoci o ofici. El cadí es va incloure en aquest sistema jurídic, perquè es considerava que no només estava integrat a la societat sinó que també acostumava a tenir coneixements sobre negocis i oficis. I que per lo tant, posseïa un saber pràctic que podia actuar com a suplement a les opinions d'un mufti.⁴⁴

- **ELS JURISTES AUTORS**

El juristes autors son aquells alumnes estudiants de dret que s'encarregaven de mirar si no hi havia hagut una opinió emesa abans sobre un cas molt semblant i així tenir en compte les opinions que s'adoptaven més a les necessitats del moment o a l'esperit d'un dret que estava constantment evolucionant

El professor de dret era clarament un professor que no pertanyia a cap universitat, tal i com es du a terme a Europa, sinó que era el propi mufti que exercia de professor. La llicència que se li atorgava a l'alumne que havia assistit aquelles sessions, eren privades i personals. No obstant en funció del prestigi que tingués al professor, alumne també podia adquirir el mateix en el llarg del temps.

Finalment ja es podia parlar d'un grup de gent que començaven a donar resposta a les necessitats d'una societat mitjançant l'elaboració d'un dret per ells. A partir d'aquell moment es planteja justament el problema d'establir un mètode per determinar aquell dret, és a dir, el mufti coneix textos i els juristes es formen en base dels muftís però tenien la necessitat d'establir unes pautes, un mètode per tal de determinar aquell dret. De manera que, la teoria de dret islàmic "usur al fitr" (normes de la doctrina) no només es preocupa d'aplicar els mètodes d'elaboració del dret sinó que també de predeterminar les fonts de dret islàmic en les quals ens podem basar per seguir desenvolupant aquell dret.⁴⁵

⁴⁴ EL KHOURY, Tamara *Tradició jurídica musulmana* Conferència pronunciada a la Universitat de Girona, el dia 6 d'abril de l'any 2011

⁴⁵ EL KHOURY, Tamara *Tradició jurídica musulmana* Conferència pronunciada a la Universitat de Girona, el dia 6 d'abril de l'any 2011

2) HISTÒRIA SOBRE ELS MUSULMANS A LA PENÍNSULA I A CATALUNYA

2.1) L'INVASIÓ ÀRAB A LA PENÍNSULA I A CATALUNYA

Després del naixement de l'islam, en la nova religió fundada per Mohammad (S.A.S), va sorgir un sentiment comú per part de tots els seus seguidors. No només volien compartir una única religió sinó que també la volien expandir arreu del món mitjançant la conquesta de les terres.⁴⁶

Així els àrabs van decidir abandonar la seva península per començar en primer lloc, la invasió de les terres Bizantines de Roma i l'imperi sassànida (solar de l'antiga Pèrsia). No obstant la cosa no va quedar aquí ja que, en menys d'un segle van seguir la seva expansió pels territoris que formen l'actual Jordània, Síria, Israel, Iraq i Iran. Seguidament van continuar la seva conquesta per l'est, l'Àsia central concretament a Pakistan i cap l'oest, es a dir, per tot el Nord d'Àfrica fins l'Atlàntic.

Les ganes de conquerir no s'acabaven aquí, ja que encara faltava un dels grans territoris més anhelats per ells: la Península Ibèrica. No només pensaven que trobar-hi una quantitat considerable de tresors, entre ells el llegat de Salomó que els antics Visigots havien pres dels Romans, sinó que també sabien que es tractava d'un territori on abundaven les terres fèrtils, jardins, boscos. Hi havia un altre factor que jugava a favor dels àrabs: l'antiga Hispània Romana, convertida en el regne visigot estava travessant una greu crisi provocada per varis factors. Les epidèmies, la fam, males collites però sobretot la divisió de la població generada per les lluites dels clans per determinar qui assoliria el nou poder.⁴⁷

El sistema visigot es caracteritzava per ser un sistema d'eleccions, és a dir, cada vegada que el càrrec del rei cessava, els diversos clans aristòcrates escollien el nou rei. De manera que, quan va morir el rei Witiza hi havia un clan que volia que el succeís el seu fill Aquila mentre que hi havia un altre clan que volia que el successor fos el duc i general Rodrigo fet que naturalment va desencadenar una guerra entre els dos bàndols.

Finalment Rodrigo essent millor militar i amb més suport que Aquila, va assolir ràpidament un avantatge favorable per sobre de l'altre, nomenant-lo com a rei. Aquest no es va fer amb el

⁴⁶ BIARNÉS, Carmel *Moros i Moriscos a la Ribera de L'Ebre (710-1615)* Barcelona: Rafael Dalmau 2004

⁴⁷ ESLAVA GALAÁN, Juan *Califas guerreros, esclavos y enucos: los moros en España* Barcelona: círculo de Lectores, 2008 Pàg 49-51

control absolut del regne visigot ja que tant la part oriental de la província Tarraconense (vall de l'Ebre y Catalunya) com la província de Septimania continuaven sen fidels a Aquila.⁴⁸

Hi han historiadors que diuen que la clau que va obrir la porta als àrabs va ser degut a la violació que va patir la donzella Florinsa (filla del governador de Ceuta Comte Julià) per part del rei Rodrigo, ja que el comte Julià va demanar ajuda a Tariq Abd- el-Aziz, qui no només els va obrir les portes de Ceuta sinó que també els va proporcionar vaixells per tal de poder arribar a la Península.

Però abans d'això Musa Ibn Nussayr⁴⁹ ja li havia demanat permís al Califa de Damasc per tal de que pugues iniciar la conquesta d'Hispania. De manera que, quan va arribar el juny de l'any 710 Musa va enviar primer al cap bereber Tarif Ibn Malluk⁵⁰ per tal de que aquest explores la terra amb quatre naus i quatre-cents guerrers. Un cop es va assegurar de que tenien via lliure, ja que Rodrigo es trobava junt amb el seu exèrcit al territori vasc per tal de posar fi a la revolta que aquests havien iniciat. Tariq Ibn Ziyad⁵¹ governador de Tànger va esser el capdavanter d'un exercit de nou mil berebers que després de la derrota de l'exèrcit cristià va començar amb la conquesta de la capital Toledo (on no es van presentar resistència), Sevilla, Còrdova, Mèrida....

Per altre banda, Musa engelosit per la victòria de Tariq, va iniciar la seva conquesta mitjançant un exèrcit de disset mil combatents per tal de conquerir tota la celtibèrica, es a dir, des de Astúries seguint l'Ebre avall fins arribar a Saragossa. No obstant, al final els dos caps d'exèrcit es van adonar de que si unien les seves forces resultaria molt mes beneficiós arribar mes lluny amb la seva conquesta. De manera que, no només van ocupar la futura Portugal i Levante sinó que també van voler ocupar les terres dels francs que no va ser possible degut a la gran resistència que va presentar el rei Carles Martel a Poitiers l'any 732. Els àrabs no els va quedar més remei que tornar cap a la Península ben contents per que tot i que es veritat que van perdre els compensava el fet de que havien guanyat un dels territoris que sempre havien anhelat amb tantes forces.

⁴⁸ Wikipedia La enciclopèdia llibre *La Batalla de Guadalete* [consulta 7 de Maig de 2016] Disponible a: <https://es.wikipedia.org/wiki/Batalla_de_Guadalete>

⁴⁹ "Mussa ibn Nussayr va ser un general àrab, conqueridor del Magrib i de la Al-Àndalus, i valí d'Ifríqiya. l'any 700 era governador d'Ifríqiya i va participar en la repressió d'una important revolta amazig al Marroc, tot unificant la població d'aquesta zona amb l'ajuda de Tàriq ibn Ziyad". Viquipèdia L'enciclopèdia lliure *Mussa ibn Nussayr* [Data de consulta 7 de maig de 2016] <https://es.wikipedia.org/wiki/Musa_ibn_Nusair>

⁵¹ Tàriq ibn Ziyad va ser general amazic, governador de Tànger, valí d'Ifríqiya, i el cap de les primeres tropes omeies que van conquerir el Regne visigot de Toledo. L'any 710 va demanar a Tarif ibn Màlik, que vingués a explorar el territori Hispano-visigot. L'enciclopèdia lliure *Tàriq ibn Ziyad* [Data de Consulta 7 de Maig de 2016] <https://ca.wikipedia.org/wiki/T%C3%A0riq_ibn_Ziyad>

Hispania va passar a ser anomenada Al-Andalus (derivat aquest nom de l'Atles de l'Atlàntic o de l'Atlàntida)⁵², amb capital a Còrdova, governada per un emir, al principi nomenat Damasc..

Els visigots poc podien fer ja que no disposaven de forces suficients per tal de presentar resistència. Tot i que si que és veritat que hi va haver una certa part de la població que va decidir lluitar sabent que la guerra estava pràcticament perduda. Mentres que la gran majoria de la població simplement no van presentar cap resistència al contrari molts tenien ganes de que vinguessin els nou governants degut a la situació tan precàries a les que vivien sota l'imperi visigot.⁵³

De manera que, la conquesta es va realitzar per mitjà de pactes de capitulació. En lloc dels nobles visigots, ara eren els nous conqueridors els qui recaptaven els impostos; les guarnicions militars en garantien el cobrament. Cal matisar que els autòctons van poder mantenir la seva pròpia cultura encara que van ser obligats a pagar dos tipus d'impostos: el territorial, que satisfien tots, i el personal, que només el pagaven els no-musulmans. De mica en mica la població es va anar convertint a l'Islam.

CATALUNYA

Fins ara he explicat com va ser l'expansió dels àrabs de l' Hispania Visigoda, no obstant ara faré una introducció sobre com va ser aquesta entrada concretament a les terres catalanes.

Els musulmans van estar vivint a Catalunya durant tretze segles (72-610) que es poden dividir en quatre grans etapes.⁵⁴ (Tot i que hi han quatre etapes només explicaré les dos primeres ja que les altres dos les explicaré a continuació en altres punts):

- La primera etapa, data de l'any set cents vint (720) fins aproximadament a l'any vuit-cents (800) que es coneix com l' època en que els francs es van instal·lar fins a Barcelona i a la línia de la muntanya el nord de Balaguer i Barbastro.

Després de la gran derrota del poder polític visigot, els musulmans també es van instal·lar en tot els països catalans (València, franja de ponent d'Aragó, Principat de Catalunya, Catalunya nord i més tard a les Illes Balear) denominada com la

⁵² BALAÑÀ I ABADIA, Pere *L'islam a Catalunya (segles VIII-XII)* Barcelona: Rafael Dalmau editors, 2002 Pàg. 11

⁵³ ESLAVA GALAÁN, Juan *Califas guerreros, esclavos y enucos: los moros en España* Barcelona: círculo de Lectores, 2008 Pàg.50

⁵⁴ De Espalza Ferrer, Mikel *Els Musulmans a la Catalunya vella, els d'ara i els de fa 1300 anys* Departament de Filologies Comparades Universitat d'Alacant, 1997 Pàg. 127

època de “conquesta musulmana” o “instal·lació de l’islam” que forma la primera etapa històrica de la presència dels musulmans en territoris catalans.

Es important també matisar que totes aquestes conquestes es van fer en nom del suprem musulmà que aleshores era el califa omeia de Damasc.⁵⁵

De manera que per una banda Tariq, procedent de València, va ocupar l'actual Baix Ebre i el Montsià i per altre banda Musa també va ocupar Lleida, Balaguer i la vall del Segre. L'any 716 van assetjar Tarragona una ciutat que tot i que el principi va presentar resistència al final va acabar decaient. Fet que va desencadenar una gran fugida de gairebé tota la població cap als Pirineus. Seguidament l'any 718 va ser el torn de Barcelona, Girona i l'Empordà on no es registra cap tipus de resistència.⁵⁶

Pel que fa a la població dels actuals territoris catalans cal dir que, la gran majoria estava formada per la població indígena i els descendents dels hispanoromans, mentre que els Hispanovisigots formaven una petita minoria. Davant la conquesta dels musulmans els principals magnats visigots tan els bisbes cristians com els militars hispanovisigots van haver de fugir mentre que l'altre part de la població es va quedar com a súbdit de les noves autoritats.⁵⁷

- La segona etapa, data de l'any vuit cents (800) fins l'any mil noranta (1090) també coneguda com l'època de la presència musulmana a la Catalunya Vella, des del Llobregat fins a la frontera de l'eix de Tarragona- Reus.

⁵⁵ Gran enciclopèdia Catalana *Omeia* [Data de consulta 7 de Maig de 2016] Disponible a <<http://www.enciclopedia.cat/EC-GEC-0197581.xml>>: “Membre de la dinastia àrab dels Banū Umayya, instal·lada a Damasc. El primer califa fou Mu'awiyya, que traslladà la capital de Medina a Damasc (califat de Damasc) i introduí el principi dinàstic, fins llavors no utilitzat a l'islam, tot designant el seu fill Yazīd I per successor. Sota els omeies l'imperi musulmà assolí la màxima expansió. A l'Occident s'expandí a Tripolitània, fundà Kairouan (683) i, després de sotmetre els berbers prou dificultosament, dominà tot el nord d'Àfrica (697-707). Conquerida la Península (Al-Andalus), envaí la França merovíngia fins a Poitiers (732). A l'Orient, assolí Pèrsia, l'Afganistan (651), la Transoxiana (674), el Turquestan xinès, el Sind i el Panjab (711). En el camp de la cultura, l'àrab fou adoptat com a llengua oficial i s'inicià el moviment intel·lectual (escoles jurídiques, controvèrsies teològiques, aparició de la filosofia, etc.) que culminà a l'època abbàssida. L'administració de l'imperi atenyé un gran desenvolupament. L'islam fou adoptat en massa a tots els territoris conquerits”

⁵⁶ L'islam arriba a la Península [data de consulta 7 de Maig de 2016] Disponible a <<http://www.xtec.cat/~xripoll/cat/islam1.htm>>

⁵⁷ BALAÑÀ I ABADIA, Pere *Els musulmans a Catalunya (713-1153)* Assaig de síntesis orientativa Barcelos: AUSA 1993 Pàg 121

Cal matisar que, durant aquesta època no hi havia cap documentació escrita directa ni musulmana ni cristiana sobre aquests territoris de manera que, tot això ha estat estudiat molt recentment. Els investigadors per tal de poder estudiar l'història d'aquests segles es van basar en dues fonts per una banda l'arqueologia i per altre banda la toponímia.

Cal matisar que, la toponímia moltes vegades ha anat acompanyada de l'arqueologia com una font de l'estudi històric del període àrab. "Per arqueologia es pot entendre com les restes materials i geogràfiques(geografia física i humana) que acompanyen certs hàbitats musulmans contrastant mútuament els topònims locals, les estructures d'instal·lació urbana i les xarxes d'ocupació viària dels espais"⁵⁸

Per altre banda, quan parlem de topònims podem posar un exemple que ens pot explicar molt be en que consistia aquest mètode. L'origen de l'estudi de la presència àrab al territori de Vilafranca del Penedès es va investigar mitjançant l'estudi del topònim Ràpita. Aquesta era d'origen àrab i es trobava en tota la península Ibèrica, des de la Ràpita de Vallfogona fins a la serra i actual palau presidencial d'Arabina al sud de Portugal i també a les costes magrebines i egípcies.

De manera que, Ràpita es tractaria d'una institució religiosa islàmica amb les següents característiques:

- En primer lloc, es tractava d'un temple religiós que servia per practicar l'espiritualitat militarista en defensa del territori musulmà.
- Aquesta era una practica religiosa que es feia en grup o confraria fins el punt de que es va reduir a un sol personatge espiritual i la seva família
- Les ràpites es situaven en territoris on hi viuen fronterers perquè es volien incloure a les zones de defensa del territori musulmà
- L'estudi d'aquest topònim a Catalunya va afegir una data nova i és que en el principi només es podia trobar una ràpita per comarca fronterera no obstant aquestes van anar expandint cada vegada més

No obstant cal dir que, un dels grans problemes d'atribució dels topònims al període àrab van ser de caire lingüístic i etimològic. De la mateixa manera també hi van haver problemes encara més greus pel que fa a la arqueologia ja que sovint

⁵⁸ De Espalza Ferrer, Mikel Els Musulmans a la Catalunya vella, els d'ara i els de fa 1300 anys Departament de Filologies Comparades Universitat d'Alacant, 1997 Pàg. 132

es trobaven problemes per datar la cultura material especialment en aquelles poblacions on les restes eren relativament escasses del període musulmà.

- La Tercera etapa es caracteritzada per l'època en que hi va haver més presència musulmana a la vall de l'Ebre des de Fraga, Balaguer i Lleida fins a Tortosa fins a la conquesta catalana de mitjans del segle XII
- Per últim la etapa en que ens podem trobar la població residual de mudèjars i moriscos fins el principi del segle XVII a les regions de l'Ebre i el Baix Cinca i Segre de l'Ebre i dels voltants de Tortosa.

2.2) LA RECEPCIÓ DE L'ISLAM A HISPÀNIA

Quan els musulmans van ocupar la península Hispanovisigoda, aquesta es trobava en un moment de crisi inclosa la crisi religiosa. Per això es important matisar que tampoc podem parlar de d'una Hispània catòlica ja que les seves condicions eren realment precàries per manca d'un episcopat dirigent que donés sentit a la religió. De manera que, el catolicisme es va practicar més a les ciutats o totes aquelles poblacions que vivien al costat de vies de comunicació.

Amb la caiguda de l'Imperi visigot hi van haver molts bisbes i arquebisbes que varen fugir cap els territoris magrebins en busca d'una protecció, coneguda com la fugida dels bisbes de Toledo i de Tarragona. No obstant les fonts citen a Oppas com un bisbe que va tenir la valentia de quedar-se i col·laborar amb els invasors.

La doctrina de l'Islam va ser acceptada fàcilment. Per una part els autòctons⁵⁹ consideraven que la religió monoteïsta era més raonable i entenedor que qualsevol altre religió politeïsta.⁶⁰ De manera que es va canviar l'estatut religiós mitjançant la doctrina política que tenien els musulmans duta a terme cada vegada que conquerien nous territoris, que es resumeix de la següent manera:

⁵⁹ BRAMON, Dolors *Moros, Jueus i cristians en terra catalana: memòria del nostre passat/ Dolors Bramon* Lleida : Pagès, 2013 Pàg. 43 "Autòctons: es denominava així perquè la població tenia molta barreja de gent ja que primer havien estat els ibers, després es van barrejar amb els celtas amb els romans visigots, i per últim amb els musulmans àrabs i berebers." ⁵⁹

⁶⁰ Ídem Pàg. 43

- En primer lloc els musulmans els convidaven a convertir-se a la religió islàmica i a conèixer el poder musulmà.
- En cas de que les persones fossin cristians o jueus (com be indica l'Alcorà la gent de llibre) se'ls convidava a sotmetre's únicament a l'organització política del poder musulmà mantenint la seva fe religiosa cristiana o jueva.
- I com al últim, si aquests rebutjaven de totes maneres la submissió al poder musulmans no hi hauria cap altra manera de considerar-los com a rebels combatent i aniquilant als seus cabdills, mentre que per altre banda als cristians se'ls obligava a sotmetre's en el poder.

L'estructura de la societat va permetre la presència dels cristians sense cap problema només amb una condició: estiguessin sotmeses al poder musulmà i ben estructurades de forma interna. Tot i que cal matisar que aquest tenien certs problemes per desenvolupar la seva religió ja que necessitaven una seu episcopal i un bisbe. Aquest també va ser un dels fets que va desencadenar que la majoria de cristians es convertissin en musulmans per la manca d'un clergat per poder dirigir les comunitats cristianes.⁶¹

2.3) LA SOCIETAT ANDALUSINA

Un dels trets característics que va tenir la societat andalusina es que estava formada per una gran varietat en tots els sectors tan el religiós com el cultural va donar lloc a la creació d'una societat molt variada, on cada vegada va adquirir més protagonisme l'arabització lingüística i cultural mentre que per altre banda anaven desapareixent les diferències d'aquests grups socials com a resultat de la musulmització.⁶² Tota aquesta barreja tenia el seu origen en la "frontera superior del Al-Andalus": una zona de contactes intensos de cultures, de guerra d'inseguretat i perill per aquells qui hi vivien. La societat estava dividida per una banda la classe que no va tenir problemes

⁶¹ De Espalza Ferrer, Mikel *Els Musulmans a la Catalunya vella, els d'ara i els de fa 1300 anys* Departament de Filologies Comparades Universitat d'Alacant, 1997 Pàg. 130

⁶² SANCHO I PLANA, Marta *Catalunya any zero El paper de l'Islam en els nostres orígens* Barcelona: editorial Uoc 2005 Pàg.37

en pactar amb els nous governants. La classe alta formada per els aristòcrates, senyors i moltes autoritat civil van optar per fugir al Pirineus.

- **ÀRABS:**

Aquests sens dubte es va convertir en el grup dominant en tots els sentits, es a dir, tan políticament com socialment, econòmicament i culturalment. Aquest eren naturals d'Aràbia organitzats per clans o tribus que afirmaven venir d'un mateix avantpassat. Els àrabs es diferenciaven entre els procedents dels sud "iemenites" (descendents de Qahtan) i els que venien del nord "qaysis"(descendents d' Adhan o si no també anomenats qayisis o mudarís). També podem trobar els omeies. No obstant cal dir que, els dos bàndols principals sempre van mantenir una lluita constant per veure qui es feia amb el poder islàmic.⁶³ Un cop van arribats a Hispania, no només van ser el grup dominador si no que a més a més van imposar la seva autoritat des de l'arribada de Musa ibn Nusayr i els seus combatents. Aquests van ocupar de seguida les millors terres i van ocupar les funcions militars i judicials. Al-Andalus els àrabs van constituir una Oligarquia de manera que, totes aquelles persones que descendien d'un origen àrab pur, això equivalia a tenir una mena de títol nobiliari. Això era així perquè no només pertanyien al mateix grup ètnic que el profeta sinó perquè també l'Alcorà considerat com la darrera i definitiva revelació de Deu va ser dictat i conservat en la seva llengua. Es per això que el coneixement de l'àrab i la seva cultura va ser imposat per damunt del romanament ibero romà visigot.

- **BEREBERS (bàrbars)**

Es tracte d'un grup social procedent del nord d'Àfrica. Pel que fa l'origen del seu nom sembla que no respon a cap denominació nacional sinó que prové de l'apel·latiu injuriós grec "barbaroi" llatinitzat com a barbar posteriorment arabitzat.⁶⁴ Des d'un principi el món bereber era romanitzat i cristianitzat però això va durar fins a l'arribada del Islam, ja que aproximadament el segle VIII ja es podia parlar d'una desaparició absoluta de tota característica llatina o cristiana. Estaven organitzats també per tribus i quan van entrar a la península estaven relativament islamitzats, una pràctica amb uns trets característics (com per exemple culte al mort, major llibertat a la dona, pràctiques endevinatòries, dret consuetudinari transmès per via oral... culturalment no estaven gens arabitzats. Tot i que cal dir que, no els va costar adaptar-se a les formes que els van imposar els àrabs, en especial pel que fa l'estructura social ja que ells mateixos estaven organitzats en tribus dins d'uns patrons molt semblants als àrabs. Les relacions entre els berebers i àrabs van

⁶³ SANCHO I PLANA, Marta *Catalunya any zero El paper de l'Islam en els nostres orígens* Barcelona: editorial Uoc 2005 Pàg.37

⁶⁴ BRAMON, Dolors *Moros, Jueus i cristians en terra catalana: memòria del nostre passat/ Dolors Bramon* Lleida : Pagès, 2013 Pàg. 65

ser sempre difícils ja que aquests els consideraven inferiors i poc refinats, fet que va fer que molts d'ells intentessin buscar cognom àrabs i casar-se amb les dones àrabs per tal d'intentar esborrar el seu passat. També podem afegir que van ser molts els berbers que es van voler promocionar socialment mitjançant la llei alcorànica. De manera que, molts viatjaven a l'Orient per tal d'estudiar la llei alcorànica i quan tornaven a Al-Andalus acostumaven a ocupar càrrecs importants dins l'Administració com a jutges o bé com a consellers jurídics especialitzats en dret islàmic.

Pel que fa al seu habitatge s'ha de dir que els berebers es van instal·lar majoritàriament en zones rurals, tot i que se'ls va apartar de les millors terres de conreu i desplaçats cap a zones de muntanyes. Degut a la distribució desigual que els dirigents àrabs van fer de les terres peninsulars es va produir un seguit de revoltes dels berebers generalment menys tingudes. Finalment el seu descontentament va explotar l'any 739-740 amb un moviment anti àrab que va fer necessària les autoritats de Damasc.

- **MULADÍS (adoptats per l'Islam)**

Tots els indígenes conversos a l'Islam se'ls reconeix amb el nom de "muladí" (adoptats afiliats per l'Islam) o bé "mussàlima" (islamitzats). La majoria dels autòctons van acceptar el canvi del nou govern mitjançant el qual es va iniciar un procés de musulimització on molts hispans es van anar arabitzant lingüísticament i culturalment. Tot i que aquests adoptaven lliurement la religió dels nous governants, no tots van assolir una millora social, de fet la seva circumstància va ser semblant a la dels berbers ja que ambdós grups eren considerats de segona categoria per part dels àrabs. No els va ser gaire difícil adoptar l'islam ja que les bases de les seves creences també era monoteista. El que els va costar més va ser adoptar l'estructura familiar tribal (endogàmica), ja que la seva tradició estava caracteritzada per la família conjugal, extensa i una clara tendència exogàmica ja que abundava l'intercanvi matrimonial entre llinatges muladí, cristians, àrabs i berebers. Un cop es convertien a l'Islam, les famílies muladí establien un vincle de "clientela" amb les tribus àrabs dominants, adoptant el seu nom de filiació. Cal matisar que alguns famílies muladí van aconseguir el govern de territoris pràcticament independents de Còrdova (capital del Al-Andalus) com es el cas dels Banû Amrûs, dels Banû Xabarît o dels Banû Qasi. E

Els muladí configuraven el gruix de la població, tot i que el procés de conversió a l'Islam no es va intensificar fins el segle X. No obstant durant el primer segle es calcula que s'havien convertit un total del 16% de la població indígena, un 40 % durant el segle IX i fins un 50 % a la mort del primer califa de Còrdova l'any 961.⁶⁵

⁶⁵ SANCHO I PLANAS, Marta *Catalunya any zero el paper de l'islam en els nostres orígens* Barcelona: Editorial UOC 2005 Pàg.43

- **MOSSÀRABS (Arabitzats)**

Cal dir que l'islam permetia que els seus súbdits mantinguessin el culte cristià de manera que aquesta possibilitat es va dur a terme entre els hispans que habitaven sota domini andalusí. El terme mossàrab és un arabisme que prové de l'andalusí *musta rabi* (gentilici del clàssic *musta arab*) que significa "arabitzat". Per tant es tractava d'un grup d'andalusins que en principi van mantenir la seva llengua originària però que no obstant es van sentir atrets per les formules culturals d'expressió àrab. Per la seva condició de bilingües ens consta de que alguns mossàrabs van dur a terme càrrecs com a intèrprets entre els ambaixadors cristians que anaven a Còrdova i el califa o els seus representants. Alguns van acabar convertint-se a l'islam. S'acostuma a dir que ho van fer per estalviar-se la càrrega d'impostos si es feien musulmans i això no es del tot cert. La comunitat jueva va continuar residint en territori hispànic fins a la seva expulsió l'any 1492 sense la necessitat de convertir-se en musulmans⁶⁶. De manera que, els estudis apunten altres causes: una d'elles va ser per manca d'un episcopat necessari per tal de que les comunitats cristianes poguessin continuar amb la seva pràctica religiosa. L'altre causa era perquè la seva doctrina estava molt relacionada amb la pràctica monoteïsta islàmica amb la qual coincidien en negar la divinitat de Crist i la Trinitat.

- **ELS DHIMMÍS (protegits de l'islam): CRISTIANS I JUEUS**

Els grups no arabitzats ni islamitzats que vivien en el territori islàmic se'ls anomenava "dhimmis" (protegits de l'islam). Formaven part de la "gent de llibre", es a dir, pel fet de tenir un religió basada en la Revelació, part de la qual era compartida per l'islam. També cal matisar que van ser els primers en convertir-se en muladí. Les comunitats cristianes sota domini islàmic van mantenir part de la seva organització on podem trobar certs personatges destacats tan en l'esfera civil com en la religiosa. Se sap de l'existència d'antics bisbes que no només eren els representants de la comunitat davant el poder islàmic, sinó que també actuaven com a responsables de la recaptació de tributs i de jutges propis que heretaven la llei dels visigots⁶⁷.

- **ESCLAUS**

El terme "saqiliba" de condició servil d'on deriva la paraula esclau, era un nom que feia al·lusió al seu origen ètnic i deriva del nom grec-bizantí "sloveninu" (que es va donar a la família dels pobles esclaus víctima del comerç esclavista). Aquest era el nom mitjançant el qual es denominava totes aquelles persones sotmeses a la propietat absoluta d'un altre, procedents de moltes regions

⁶⁶ BRAMON, Dolores Moros, *Jueus i cristians en terra catalana: memòria del nostre passat/ Dolores Bramon* Lleida : Pagès, 2013 Pàg. 60

⁶⁷ Profesor Elía "El Islam: arte, derecho, economía, filosofía, historia y teología. 15 siglos de civilización y cultura", duta a terme a Buenos Aires, en la Facultat de Dret de la Universitat Nacional de Lomas de Zamora, del 23 d'Octubre al 27 de Novembre de 1.996.

geogràfiques, sobretot d'Europa oriental que arribaven per mitjà de l'intens comerç, en el qual estaven implicats tan els francs com els jueus. Cal matisar que les seves condicions de vida en època medieval van ser molt millors que en l'època antiga i pel que fa a les seves funcions es diferenciaven segons si eren destinats al treball productiu (camp o ciutat), destinats a servei domèstic o bé passaven formar part de les milícies o de la guàrdia personal dels governants⁶⁸. El seu procés d'arabització va ser ràpid e intens possiblement perquè aquests es trobaven allunyats del seu entorn familiar i de la seva cultura, es a dir, desemparats. Això va fer que els califes els tinguessin més confiança introduint-los en l'exèrcit, en l'administració assumint càrrecs importants i contractant-los com a homes de confiança. També es important matisar que la castració tant de persones com d'animals esta prohibida⁶⁹ ja que es considera que fa malbé l'obra de la creació. I per últim dir que tots els esclaus es podien manumetre mitjançant el pagament d'un rescat o be per decisió (intervivos o mortis causa) del seu amo. I un cop assolien la llibertat s'establia un nou vincle anomenat "walâ" que s'aplicava tan el senyor com el llibert.

2.4) EL CAMÍ DE L'EXILI

A principis del segle XI es va produir la ruptura de la unitat califal en el territori del Al-Andalus, de manera que a partir del segle XIII només quedava el regne de Granada en mans dels musulmans. L'any 1492 els reis catòlics van prendre Granada posant fi a la dominació musulmana en la Península. Una de las causes de la seva caiguda va ser l'alta densitat de població en relació a al desenvolupament tècnic i a la demanda de ma d'obra: hi havia tanta gent que la mà d'obra era relativament molt barata. Això va desencadenar que no hi hagués molta motivació per part de la població a introduir millores tècniques. Durant el segle X va haver un augment de la població i al mateix temps es van intensificar les exigències fiscals que majoritàriament consistien en impostos eventuais.

Per tant teníem una major part de la població que vivien en unes condicions de vida precàries, mentre que la riquesa es concentrava en mans dels califes i de les jerarquies aristocràtiques i militars. Aquesta riquesa no es va saber administrar be ja que només van crear demandes temporals de treballs, invertint molts diners en construccions de palaus, fabulosos jardins, bens culturals... A tot això s'ha d'afegir l'escassa o nul·la participació política de la burgesia que al no tenir potestat política no va poder actuar com un grup de suport a la monarquia⁷⁰. Les invasions

⁶⁸ SANCHO I PLANAS, Marta *Catalunya any zero el paper de l'islam en els nostres orígens* Barcelona: Editorial UOC 2005 Pàg.46

⁶⁹ Sura18:(119) AN-NISA (La dona)

⁷⁰ BRAMON, Dolors *Moros, Jueus i cristians en terra catalana: memòria del nostre passat/ Dolors Bramon* Lleida : Pagès, 2013 Pàg. 117

dels asiàtics van desencadenar una forta crisi a l'economia del món musulmà que no només va afectar al comerç mediterrani sinó que també va afectar Al-Andalus. Per tant es per aquest motiu que Tan L'economia urbana, l'agricultura i la minera que provenien de matèries primeres es va veure greument afectada. A l'Espanya musulmana l'activitat política va quedar totalment separada de la religiosa, fet que va fer que els governants es regissin pels seus propis interessos. Durant el segle X durant el califat es van importar un nombre elevat d'esclaus que no només van desenvolupar càrrecs militars i administratius sinó que també van aportar un gran desenvolupament intel·lectual que d'alguna manera o altre els va ajudar en el desenvolupament del seu sistema.

Finalment després de la caiguda de Còrdova es va produir la ruptura de la unitat califal que va continuar amb la ficció fins l'any 1031 ja que els governants van comprendre que la gent no acceptava mentalment la seva desaparició.⁷¹

Tot i que al principi els moriscos⁷² havien tingut dret a practicar l'islam, al començament del segle XVII aquests varen ser expulsats Hispània tot i ser els descendents dels indígenes que hi vivien en el moment de la invasió Islàmica. També s'ha de dir que hi va haver conversions aïllades i voluntàries al cristianisme en aquesta època. La campanya d'homogeneïtzació promoguda l'any 1492 per part dels Reis Catòlics van dur a terme el seu baptisme massiu i majoritàriament forçosos. De l'any 1500 a 1502 es van començar a batejar als mudèjars de la corona de castella, l'any 1516 als navarresos i durant la revolta de les Germanies, entre 1525 i 1526, els de la corona cataloaragonesa. I finalment l'any 1609 el rei Felip III de Castella va firmar a Valladolid l'edict general d'expulsió dels moriscos. Tots havien de pagar els seus peatges i es podien endur els seus béns immobles. No obstant cal matisar que aquesta expulsió no només exceptuava a tots aquells moriscos que s'havien casat amb cristians vells sinó que també fossin descendents de cristians vells per via masculina amb independència de que fossin fills, cònjuges o esclaus musulmans.

Aquí la pregunta principal es saber que és el que va passar amb els moriscos que van decidir quedar-se. Hi ha algunes documentacions que afirmen que els musulmans batejats per força seguien coneixent quins eren els pilars de l'Islam. Tres obres confirmen aquest fet. En primer lloc tenim l'obra publicada per Gayangos (*Sunna de los principales mandamientos e devadamientos de la ley e Çunna por don Içe de Gebir alfaquí mayor y mufti de la aljana de Segovia año 1462*

⁷¹ PASTOR DE TOGNERI, Reyna *Del Islam al cristianismo En las fronteras de dos formaciones económicas-sociales Toledo siglos XI-XIII* Barcelona: ediciones península 1985 Pàg 53-61

⁷² "Es va donar el nom de moriscos als mudèjars que vivien sota el regne cristians hispànics, un cop van ser batejats. Aquest eren els descendents dels andalusins o habitants de l'antic estat andalusí. Un estat que va ser el conformat pel romanament de la població celtibèrica romana visigoda i jueva, com a conseqüència de la penetració de musulmans a la península ibèrica a partir de l'any 711". BRAMON, Dolors *Moros, Jueus i cristians en terra catalana: memòria del nostre passat/ Dolors Bramon* Lleida : Pagès, 2013 Pàg. 115

coneguda també com el *Breviario sunni*). Aquesta va ser una obra escrita a la primera meitat del segle XV pel mufti (Jutge) de Segovia per instruccions dels seu compatriotes. De manera que es tracte d'un compendi de la moral i el dret islàmic (obra molt coneguda) en que es recullen els principis de la doctrina Islàmica.

La segona obra és del *Llibre la çuna e xara dels moros* tractat anònim escrit en català format per 355 capítols que segons l'autora Carme Barceló es data entre l'any 1460 i 1485. Aquesta obra contenia els principis de la llei islàmica basada en l'Alcorà i en la Sunna o Tradició pertanyents a l'escola del dret malikí que era vigent al Magreb i a Andalus.

La tercera obra destacable poc després de prohibir-se la pràctica de l'Islam és l'opinió legal que va emetre el mufti (jutge) d'Orà als musulmans andalusos quan aquests li demanaven consells per a poder preservar la seva religió amb el baptisme forçós que havien tingut lloc després de la conquesta de Granada. Tracte d'una capacitat legal reconeguda a l'Alcorà⁷³ que permet els seus creients dissimular les seves creences i fins i tot de negar-les si les seves vides corrien perill. Com per exemple per tal de purificar-se en comptes de fer-ho com mana la llei islàmica (rentar-se tres cops: les mans, enaiguar la boca, el nas, la cara, els braços, el cap les orelles i els peus anomenat com ablació menor el "wudû"). Doncs en aquest cas els permetia anar i banyar-se directament el riu, fregar les mans a la paret o be mirar fixament una pedra sempre amb la intenció de fer l'ablació. No obstant cal dir que, la inquisició no va poder procedir contra els musulmans o contra els jueus sinó que únicament van poder anar en contra de les persones que consideraven heretges o be d'aquells que practicaven cerimònies no pròpies de la religió que els havien imposat. Els catòlics tenien dos tipus de documents: Informes relatius als fonaments de l'Islam on es recollien les seves principals creences i cerimònies, a disposició dels membres dels tribunals per tal de saber si aquests complien degudament amb la religió que els havien imposat i comprovar que no seguien practicant els seus antic ritus. I en segon lloc podien comprovar la vida religiosa dels acusats de practicar el criptoislam a través dels testimonis aportats pels seus acusadors.

Per tal de controlar els musulmans es mirava si aquest complien amb els cinc pilars fonamentals de l'Islam que son els següents:

- **LA XAHADA O PROFESSIÓ DE FE**

El Primer pilar que havien d'observar dels musulmans era si aquest havien proclamat davant de dos testimonis la seva creença en l'existència d'un Deu únic i en el profeta Mohammad (S.AS), a part de creure en els àngels, tots els profetes que van haver (així com tmbé els seus llibres sagrats per ex. La Bíblia), acceptar el destí amb totes les coses bones i dolentes i per últim creure en el dia del judici final. Es tracte d'un pilar que

⁷³ Sura 108:(106) AL KAUZAR (L'abundancia)

formava part de l'àmbit privat dels individus, de manera que, era difícil tenir constància del seu compliment. A més aquests tenien permís per part de la seva religió poder dissimular la seva creença si l seva vida corria perill.

- **L'ESTAT DE PURESA; RITUAL I L'ORACIÓ**

Els musulmans han d'estar al llarg de la seva vida purificats. La impuresa no només es relaciona amb el pecat (com passa en el cristianisme i judaisme) sinó que l'estat de pureza es perd sovint per actes lícits i fins i tot necessaris com ara: haver mantingut relacions sexuals, després de cada efusió de semen, de cada menstruació o el part. Quan passen aquestes coses l'islam ho considera com una impuresa major i per tant s'han de rentar tot el cos amb aigua, es a dir, començant pels cabells i acabant amb els peus aquesta es una pràctica que s'anomena "Athaor". L'islam considera que tot el que expulsa el cos (menys la suor) ha estat sotmès a un procés de transformació que el converteix en impur.

Per altre banda trobem els actes que deriven d'una impuresa de grau menor com ara haver tocat un cadàver(es refereix quan es fa el ritual musulmà abans d'enterrar el cadàver que consisteix en netejar-lo, cobrir-lo en tela blanca, resar-lo a la mesquita i per últim enterrar-lo), haver satisfet les necessitats corporals (excrementar i pixar), el dormir (situació que s'equipara a la mort)...Per totes aquestes practiques es l'anomenada ablació menor el "wudû".

Així que aquest no podien dur a terme l'oració segon pilar de l'islam si prèviament no estaven purificats. A part també van haver de renunciar a moltes coses com per exemple a la crida pública anomenat "alidén" per tal de resar, i no els va quedar cap altre remei que reunir-se clandestinament per tal de poder resar sempre en llocs diferents i abans d'iniciar les oracions havien de mirar que el lloc estigues net i fer-ho a sobre d'unes mantes en comptes de fer-ho a sobre d'una catifa per tal de dissimular.⁷⁴

- **DONAR LLIMOSNA**

Aquest es un tercer pilar conegut com "asakal" en que cada musulmà ha de donar una part proporcionals dels seus béns dels que ha gaudit cada any als més necessitats . No obstant cal dir que es un pràctica de la qual no es te cap tipus de constància.

⁷⁴ BRAMON, Dolors Moros, *Jueus i cristians en terra catalana: memòria del nostre passat/ Dolors Bramon Lleida* : Pagès, 2013 Pàg. 127

- **EL RAMADÀ**

Era el quart pilar de l'islam que consistia en un mes dejú des de que sortia el sol fins que es ponia, essent un dels pilars que més observaven dels musulmans ja que resultava molt fàcilment destacable.

- **EL PELEGRINATGE**

L' Alcorà (3,91,97) estableix que tot musulmà adult que tingui les possibilitats econòmiques ha de viatjar almenys una vegada a la Meca. No obstant cal dir que en època andalusina era molt difícil fer-ho ja que aquest tenien prohibit practicar l'islam. Tot i que hi ha la possibilitat de pagar a una persona perquè et faci la peregrinació en nom teu, es desconeix si la pràctica es va poder dur a terme.

- **L'ALIMENTACIÓ**

El porc es un dels aliments prohibits pels musulmans i va resultar uns dels elements més observats dels musulmans ja que era tan fàcil com a observar qui es negava a menjar porc. I quan aquests s'ajuntaven amb els catòlics per menjar, els musulmans preferien alimentar-se de pa oli i ceba.

Però no només no menjaven porc sinó que tampoc menjaven cap animal que no hagués sigut sacrificat d'acord a la llei islàmica (consisteix en agafar l'animal i mencionar el nom de Deu sacrificant-lo en direcció a la meca).

3) INTRODUCCIÓ AL DRET DE FAMÍLIA

Abans d'entrar a explicar aquest punt es important fer una breu introducció de que es lo que diu l'Islam sobre el dret de Família en general (considerat com un dret personal).

La idea de la família no coincideix exactament per lo que entenem avui en dia. Sinó s'entén com una petita comunitat on l'individu troba tota la seva raó de ser i no només es considera com un llaç parental sinó que també constitueix una unitat econòmica. També cal afegir que els seus membres d'alguna manera o un altre accepten la seva estructura jeràrquica i disciplina ja que es una organització social i econòmica que engloba totes les seves necessitats.

Per tant, la idea de família apareix com un grup social o col·lectiu que esta encapçalat per la figura del pare que adquireix una rellevància primordial, l'autoritat del qual no només es llegítima per disposar dels bens de la família sinó que també de las persones que la componen. De manera que, aquest te el centre del poder ja que exerceix una verdadera tutela sobre els seus membres per mitjà d'un procés psíquic en vers a cada un dels components de la família.

Com be diu ROZITCHENER que << el individuo no accede inmediatamente al potencial colectivo que contribuye a formar sinó que queda solo en medio de los demás, reducidos su fuerza y su poder a los límites de su propio y restringido cuerpo individual, puesto que su cuerpo no se prolonga en el cuerpo de los otros, porque el sentido de lo colectivo y su fuerza efectiva aparecen dados unicamente con referencia al jefe, como si la fuerza provinieran de otros, sinó de él mismo. En su presencia individual aparece representada la totalidad omnipotente del poder>>⁷⁵.

Tan en el Dret romà com en el dret islàmic, el concepte de família engloba també la base de les regulacions legals de la seves relacions així com la successió dels seus bens.

Amb el naixement de l'Alcorà, tot i que es conserva l'estructura familiar que tenien les antigues societats tribals, es van suavitzar les normes atorgant una sèrie de drets a la resta dels membres de la família. Tot i que l'ordenament familiar gira entorn del pare, aquest no té el dret absolut sobre els membres de la família, es a dir, un cop va aparèixer la llei islàmica la figura paterna tenia els seus poders restringits degut a les obligacions que havia d'assumir. El dret a la poligàmia, un altre punt interessant, ja no era il·limitat com es feia a l'època preislàmica, sinó que ara amb

⁷⁵ MANDIROLA BRIEUX, Pablo *Introducción al derecho islámico* Madrid: Marcial Pons 1998 Pàg 106 "Alejandro Rozitchner es un filósofo i escritor argentinu que es va especialitzar en temes de caire motivacionals com ara l'alegria i l'entusiasme concepte amb el que ha dut a terme molts articles i conferències".

l'aparició de la nova llei islàmica, tot i que es recomanava la monogàmia, també s'autoritzava tenir fins un màxim de quatre dones sempre i quan se les pogués mantenir de forma equitativa.⁷⁶

Tot i que aquest no es el tema que anava a desenvolupar, crec que es important que faci un breu incís sobre que diu l'Islam sobre la poligàmia i perquè es fa. Considerada com una pràctica que ha generat i que actualment genera molta desconcentració a nivell mundial.

Estar casat amb més d'una dona al mateix temps era una pràctica molt antiga que també era acceptada entre altres pobles com ara els antic hebreus, egipcis, grecs, perses, sirians, japonesos, hindús els russos i germans. De manera que, tots aquests pobles aprovaven i practicaven la poligàmia. Tot i que la Bíblia pel seu cantó no fa menció de la poligàmia, es a dir, no la va condemnar, l'Antic i el Nou testament son considerats els primers en la llista de llibres religiosos que van legalitzar i practicar la poligàmia. De fet segons aquestes fonts es diu que el Rei Salomó va arribar a tenir 700 esposes i 300 concubines (1 Reis 11:3), també es diu que el rei David va tenir moltes esposes i concubines(2 Samuel 5:13).⁷⁷

Com be indica l'Alcorà, el tema de la poligàmia⁷⁸ va sorgir com una de les obligacions de la comunitat islàmica en vers a les orfes i les viudes. Es a dir, una obligació que tenien els musulmans a no desemparar-les i com una de les solucions va sorgir el fet de poder-se casar amb elles tot i que ja es tingues una dona.

Però aquest no era l'únic cas que preveia la nova llei islàmica per poder-se casar amb un altre dona ja que també es va permetre per tal d'evitar els problemes socials existents com ara la prostitució i les relacions extramatrimonials que eren molt comunes a l'occident. De manera que, en lloc de cometre l'infidelitat (unes de les principals raons de divorci en l'Occident) l'islam permet a l'home de casar-se amb més d'una dona amb la condició de que totes tinguin el mateix dret.

Un altre factor pel qual es permet que els homes es casin amb més d'una dona es perquè el número de les dones excedeix al dels homes, es a dir, hi ha més dones que homes. Anteriorment era degut a que els homes morien a les guerres i les dones tenien un índex de vida superior al dels

⁷⁶ “Si teméis no ser equitativos con (las dotes de) las huérfanas, entonces casaos con otras mujeres que os gusten: dos, tres o cuatro. Pero si teméis no ser justos, casaos con una sola o recurrid a vuestras esclavas. Esto (casarse con una sola mujer) es lo recomendable para evitar cometer alguna injusticia”. [Alcorà Sura 4:(3) AN-NISA (La dona)]

⁷⁷ Islam y ciencia La poligàmia en el Islam [Data de Consulta 20 de Maig de 2016] Disponible a <<http://www.islamyciencia.com/la-mujer-en-el-islam/la-poligamia-en-el-islam.html>>

⁷⁸ Sura 4:(3) AN-NISA (La dona)

homes.⁷⁹ Es per això que es va considerar que la poligàmia era la única solució per tots aquests problemes.⁸⁰

No obstant i per acabar amb aquest tema cal dir que, per dur a terme aquesta pràctica es necessari que hi hagi el consentiment de la dona⁸¹. De manera que, la primera dona pot fer figura en el seu contracte matrimonial que el seu marit serà monògam, una clàusula tan lícita com podria ser qualsevol altre clàusula d'un contracte legal. I pel que fa a la segona dona cal dir que aquesta té el dret a negar-se a convertir-se en la dona d'un home que ja té esposa, ja que l'islam prohibeix rotundament obligar a contreure matrimoni a una dona sense el seu consentiment (Clàusula que invalidaria el contracte matrimonial de ple dret).

3.1) L'ISLAM I LA DONA

Abans de començar a exposar la posició de la dona a dins de l'islam es important fer un petit incís de quines eren les condicions amb les que es trobava la dona abans de l'aparició de l'Islam.

Durant milers d'anys la dona (tret d'algunes petites excepcions) havia estat sempre sota la potestat de l'home qui d'alguna manera restringia els seus drets i llibertats. Avui en dia hi ha moltes històries que ens demostren com en Europa i arreu del món la dona era despreciada inclús hi han hagut molts savis i filòsofs que han arribat a discutir si aquesta posseïa ànima o no⁸².

Hi han altres civilitzacions com l'Imperi Romà (27 a.C-476 dC) en que la dona es trobava sota una tutela permanent o bé del seu pare o bé del seu marit quan aquesta es casava. A més de que la dona no podia sense ajuda o consentiment previ del tutor escollir el seu futur cònjuge o contreure matrimoni. Tampoc podia disposar dels seus béns, testar o exercir qualsevol activitat.⁸³

⁷⁹ “ Cifras de la ONU señalan que la relación numérica entre mujeres y hombres es de 101,8 a 100, respectivamente; aunque la población masculina ha registrado un incremento constante desde 1960. Fenómenos como guerras, conflictos armados o donde existen mayores riesgos laborales han ocasionado mayor diferencia poblacional entre géneros. En ese sentido Letonia cuenta con 10 hombres por cada 84 mujeres”. *Estudio revela que hay más mujeres que hombres en el mundo* [Data de consulta 16 de Maig 2016] Disponible a <<http://www.telesurtv.net/news/Estudio-revela-que-hay-mas-mujeres-que-hombres-en-el-mundo-20150820-0014.html>>.

⁸⁰ The religion of Islam “Razones por las cuales el Islam permite la Poligamia” <http://www.islamreligion.com/es/articles/328/razones-por-las-cuales-el-islam-permite-la-poligamia/> [Data de consulta 16 de Maig 2016]

⁸¹ MANDIROLA BRIEUX, Pablo Introducción al derecho islámico Madrid: Marcial Pons 1998 Pàg 108

⁸² Viquipèdia La enciclopèdia Catalana *La història de la dona* [data de consulta 16 de Maig de 2016] Disponible a <https://ca.wikipedia.org/wiki/Hist%C3%B2ria_de_la_dona>

⁸³ Islam y ciencia *La poligàmia en el Islam* [Data de Consulta 16 de Maig de 2016] Disponible a <<http://www.islamyciencia.com/la-mujer-en-el-islam/la-poligamia-en-el-islam.html>>

Pel que fa a la Religió Cristiana també cal dir que, la dona no només es considerada com un ésser dependent de l'home sinó que també la seva opinió podia ser rebutjada pels seu pare o marit. Aquesta no podia divorciar-se i pel que fa al tema de l'herència la dona només podia heretar en absència de fills barons. Un exemple d'aquesta superioritat de l'home en front la dona ho podem trobar en el següent text de la Bíblia que ens diu:

"(2) Os alabo, hermanos, porque en todo os acordáis de mí, y retenéis las instrucciones tal como os las entregué. (3) Pero quiero que sepáis que Cristo es la cabeza de todo varón, y el varón es la cabeza de la mujer, y Dios la cabeza de Cristo. (4) Todo varón que ora o profetiza con la cabeza cubierta, afrenta su cabeza. (5) Pero toda mujer que ora o profetiza con la cabeza descubierta, afrenta su cabeza; porque lo mismo es que si se hubiese rapado. (6) Porque si la mujer no se cubre, que se corte también el cabello; y si le es vergonzoso a la mujer cortarse el cabello o raparse, que se cubra. (7) Porque el varón no debe cubrirse la cabeza, pues él es imagen y gloria de Dios; pero la mujer es gloria del varón. (8) Porque el varón no procede de la mujer, sino la mujer del varón, (9) y tampoco el varón fue creado por causa de la mujer, sino la mujer por causa del varón. (10) Por lo cual la mujer debe tener señal de autoridad sobre su cabeza, por causa de los ángeles. (11) Pero en el Señor, ni el varón es sin la mujer, ni la mujer sin el varón; (12) porque así como la mujer procede del varón, también el varón nace de la mujer; pero todo procede de Dios. (13) Juzgad vosotros mismos: ¿Es propio que la mujer ore a Dios sin cubrirse la cabeza? (14) La naturaleza misma ¿no os enseña que al varón le es deshonoroso dejarse crecer el cabello? (15) Por el contrario, a la mujer dejarse crecer el cabello le es honoroso; porque en lugar de velo le es dado el cabello. (16) Con todo eso, si alguno quiere ser contencioso, nosotros no tenemos tal costumbre, ni las iglesias de Dios."⁸⁴

Pel que fa a l'Àrabia pre- islàmica cal dir que al igual que gairebé arreu del món, la condició de la dona era semblant als esclaus o inclús pitjor ja que aqueta podia ser una subordinada sense cap dret.⁸⁵ De manera que, la dona no tenia cap dret sobre la propietat, l'herència, sobre els seus fills, inclús sobre elles mateixes, fins el punt de ser posada en venta o de ser abandonada de forma arbitrària pel seu marit. I això no es tot ja que aquesta tampoc tenia cap dret a divorciar-se tot i ser víctima d'abusos pel seu marit. Com que les dones no tenien cap tipus d'estatus dins la societat aquestes no eren respectades ni com a dones mares o filles.⁸⁶ De fet a les filles se les considerava

⁸⁴ 1º Corintios 11.2–16

⁸⁵ MANDIROLA BRIEUX, Pablo *Introducción al derecho islámico* Madrid: Marcial Pons 1998 Pàg. 107

⁸⁶ Islam Ahmadiya - Ahmadiyya Muslim Community *Mujer en el Islam* [data de consulta 16 de Maig de 2016] Disponible a < <http://www.ahmadiyya-islam.org/es/articulos/la-mujer-en-el-islam/>]

com a inútils i sovint les assassinaven al néixer. Sense descomptar que les dones eren considerades que tenien un nivell de capacitat intel·lectual i espiritual nul per això no rebien cap tipus d'educació i no gaudien de veu i vot en cap assumpte.

No va ser fins a l'Aràbia del segle VI que la situació de la dona va canviar dràsticament amb l'aparició de la nova religió, que atorgava a la dona drets similars que l'home situant-la al mateix nivell. En l'Alcorà Deu diu el següent:

“Él os creó de un solo ser; a partir de él creó a su compañera...” (39:7).⁸⁷

De manera que, amb aquest versicle el que es vol dir es que la dona en cap cas podia ser inferior a l'home i que a més a més tenien la mateixa igualtat a nivell espiritual, intel·lectual, social i econòmic. Aquest va ser un dret que no només es va salvaguardar per Deu sinó que també es va fer pel profeta a tractar a les dones amb honor, amabilitat i dignitat segons la llei de Allah.

En relació als fills l'Islam estableix que mare té més drets que el pare ja que ella es la primera en cuidar els seus fills i la que pateix tan durant l'embaràs com en la criança del fill. Bujari va transmetre una narració d'Abu Hurairah, que deia: “Un hombre se acercó al Profeta y le preguntó: ‘¿Oh Mensajero de Dios, quién es la persona que más merece mi buen trato y compañía?’. El Profeta le dijo: ‘Tu madre’. El hombre le volvió a preguntar: ‘¿Y después quién?’. Le dijo: ‘Tu madre’. Y el hombre preguntó una vez más: ‘¿Y después quién?’. Le dijo: ‘Tu madre’. Y volvió a preguntar: ‘¿Y después quién?’. Le dijo: ‘Tu padre’”.

La madre tiene tres veces más derecho que el padre debido a lo que ella sufre durante el embarazo y el parto, cuando amamanta y durante la crianza de su hijo. El feto se nutre y se desarrolla en el vientre materno durante nueve meses y luego al nacer, ella lo amamanta durante dos años.⁸⁸

Dios dijo en el Corán:

“Le hemos ordenado al hombre ser benevolente con sus padres. Su madre le lleva (en el vientre) soportando molestia tras molestia, y su destete es a los dos años. Sed agradecidos conmigo y con vuestros padres; y sabed que ante Mí compareceréis”. [31:14]⁸⁹

Per últim pel que fa aquest tema faré menció d'alguns dels drets que té la dona a l'Islam que són els següents:

- **DRETS HUMANS**

En aquest cas s'ha de tenir en compte que l'home i la dona són iguals en vers a la humanitat amb això vull dir que l'Islam no categoritza a la dona com la font de les

⁸⁷ Sura 39:(7) AZ-ZUMAR (LES TROPES)

⁸⁸ Sura 17:(23) AL-ISRA (El viatge de nit)

⁸⁹ Sura 31(14) LUQMAN (Luqman)

desgràcies com per exemple culpar-la per l'expulsió d'Adan al Paradís i conseqüentment haver sigut la causa del mal. Ni tampoc la culpa d'altres desgràcies com ho fa la mitologia grega que sosté que la dona es la que va obrir la caixa de Pandora (caixa que contenia tots els vicis de l' humanitat). Com a exemples tenim els versicles següents:

“¡OH GENTES! Sed conscientes de vuestro Sustentador, que os ha creado de un sólo ente vivo, del cual creó a su pareja y de esos dos hizo surgir a multitud de hombres y de mujeres. Y manteneos conscientes de Dios, en cuyo nombre os reclamáis mutuamente [vuestros derechos], y de estos lazos de parentesco. ¡En verdad, Dios os observa continuamente!”.⁹⁰

També diu :

“¿Acaso cree el hombre que se lo dejará actuar a su antojo, sin que le sean impuestos límites ni sea cuestionado por ello? ¿No fue una gota de esperma eyaculada? ¿Y luego un coágulo? Dios lo creó y le dio forma armoniosa. Y creó a partir de él la pareja: hombre y mujer. ¿Acaso Quien tiene poder sobre todas las cosas no es capaz de resucitar a los muertos?”⁹¹

- **DRET A L'IGUALTAT**

L'home i la dona tenen les mateixes obligacions religioses. No obstant hi ha alguns casos en que es faciliten certes obligacions a la dona per tal d'aliviar-la de possibles danys a la seva salut. Per exemple les dones quan tenen la menstruació o quan acaben de tenir nadons no estan obligades ni a resar ni a fer el ramadà⁹².

*“para [todos] los hombres y mujeres que se han sometido a Dios, los creyentes y las creyentes, los hombres y mujeres realmente devotos, los hombres y mujeres fieles a su palabra, los hombres y mujeres pacientes en la adversidad, los hombres y mujeres humildes [ante Dios], los hombres y mujeres que dan limosna, los abstinentes y las abstinentes, los hombres y mujeres que guardan su castidad, y los hombres y mujeres que recuerdan mucho a Dios: para [todos] ellos ha preparado Dios perdón de los pecados y una magnífica recompensa”.*⁹³

⁹⁰ Sura 4:(1) AN-NISA (LES DONES)

⁹¹ Sura 75: (36) AL -QIYAMAH (EL DIA DE LA RESURECCIÓ)

⁹² Sura 2:(187) AL AL-BAQARAH (LA VACA)

⁹³ Sura 33:(35) AL-AHZAB (LES FORCES COMBINADES)

En aquest versicle per exemple podem veure que tota l'estona parla de l'home i la dona per tal de ressaltar la seva igualtat i així també parla de la recompensa que poden tenir ambdós per igual si obeeixen la llei de Deu.

A continuació també posaré uns dels molts versicles que parla de l'igualtat entre l'home i la dona:

“En justicia, los derechos de las mujeres [con respecto a sus maridos] son iguales que los derechos de estos con respecto a ellas...”⁹⁴

“Y aquellos que acusan de adulterio a mujeres castas, sin poder presentar luego cuatro testigos [en apoyo de su acusación], dadles ochenta azotes; y en adelante no aceptéis jamás su testimonio --¡ pues esos, precisamente, son los verdaderamente depravados!”⁹⁵

- **DRETS ECONÒMICS**

La llei Islàmica li permet a la dona , comprar, vendre, tenir o realitzar qualsevol transacció comercial o financera, sense la necessita de que hi hagi consentiment d'un tutor ni tampoc imposar-li cap restricció o bé limitació. Com exemple tenim el següent versicle que ens diu:

“No codiciéis lo que Dios ha concedido a unos más que a otros. Los hombres obtendrán su parte de lo que ganaron, y las mujeres obtendrán su parte de lo que ganaron. Pedid a Dios que os conceda Su favor. Alá es conocedor de todas las cosas”.⁹⁶

- **DRETS SOCIALS**

L'Islam li atorga a la dona els mateixos drets que l'home en quant a l'educació De fet el profeta Muhammad va dir: "Buscar el conocimiento es una obligación de cada musulmán (sea hombre o mujer)."

També va dir:

«¡Mujeres musulmanas!. No escuchéis a aquellos que están equivocados y que hacen equivocarse a los otros; a aquellos que tratan de engañaros pidiéndoos que obedezcáis a vuestros maridos sin pedirlos antes que obedezcáis a Al-lâh y a su Mensajero. Dicen que la felicidad de una mujer reside en obedecer a su marido; lo dicen sólo para satisfacer fines egoístas y para saciar sus deseos a través de vosotras. Os obligan a hacer cosas que ni Al-lâh, ni su Mensajero os han impuesto, como cocinar, lavar ropa, y cosas similares,

⁹⁴ Sura 2:(228) AL-BAQARAH (LA VACA)

⁹⁵ Sura 4:(24) AN-NISA (LA DONA)

⁹⁶ Sura 4:(32) AN-NISA (LA DONA)

sin embargo no os exigen que llevéis a cabo las tareas reales que Al-lâh y su Mensajero os han impuesto».⁹⁷

- **DRET A TREBALLAR**

La dona també te dret a treballar encara que a diferència de l'home aquesta no te l'obligació de fer-ho. De manera que els diners(ja sigui derivat de la dot, salari, propietats, herència familiar...) que pugui obtenir són per ella, ja que a l'home li correspon la manutenció de la família. Dit d'un altre manera tots els diners que pugui rebre una dona son de propietat exclusiva seva podent-los invertir en lo que ella vulgui sense tenir la necessitat de compartir-ho amb el seu cònjuge.

“Los hombres obtendrán su parte de lo que ganaron, y las mujeres obtendrán su parte de lo que ganaron”⁹⁸

3.2) LA DONA I EL MATRIMONI

Abans d'entrar a explicar aquest punt, considero que seria bo fer una petita explicació sobre quines condicions imposa la llei Islàmica en relació al matrimoni.

A l'Islam el concepte de matrimoni es pot veure des de dos perspectives diferents: el punt de vista religiós i jurídic.

Des del punt de vista religiós, el matrimoni es considera com un mandat alcorànic, per garantir la continuïtat i l'estabilitat de la relació familiar. De fet hi uns versicles de l'Alcorà que diuen lo següent:

“Casad los que aún no estén casados”⁹⁹

"Y parte de Sus signos es que os creó esposas sacadas de vosotros mismos para que encontrarais sosiego en ellas y puso entre vosotros amor y misericordia; realmente en eso hay signos para gente que reflexiona".¹⁰⁰

⁹⁷ Wikipèdia La enciclopèdia llibre *Ibn Majah* [Data de consulta 20 de Maig 2016] Disponible a <https://en.wikipedia.org/wiki/Ibn_Majah> “Transmès per Ibn Majah y al-Baihaq ;iAbu'Abdillâh Muhammad ibn Yazid Ibn al - Majah Rab'i al conegut com Ibn Mayah , va ser un erudit medieval de hadith , compilant l'última de les sis col·leccions de hadithos de l'islam sunnita (Sunan Ibn Mayah)”.

⁹⁸ Sura 4:(32) AN-NISA (LA DONA

⁹⁹ Sura 24:(32) AN-NUR (LA LLUM)

¹⁰⁰ Sura 30:(21) AR-RUM (ELS ROMANS)

Mohammad va dir : “No os caséis por la belleza porque quizás este sea luego la causa del declive moral, ni lo hagáis por la riqueza porque quizás esta sea luego la causa de la desobediencia. Casaos con quienes provengan de familias religiosas.”¹⁰¹

Y dijo también: “Una mujer es desposada por cuatro razones: su riqueza, su linaje, su belleza y su religiosidad. Desposad a la religiosa, pues ello dará mayor seguridad al futuro de vuestro hogar.”¹⁰²

Mentre que des del punt de vista del dret, es tracte d'un contracte que regula l'unió entre l'home i la dona on també hi figuren les relacions personals, les filials i les econòmiques. Com a tot contracte s'han de complir un seguit de formalitats i requisits (per tal de ser considerat vàlid).

En primer lloc, hi ha d'haver un consentiment per part de la dona que no es pot comunicar per si mateixa, sinó que sempre s'ha de fer a través d'un home de la família, ja que es considera que es qui te el dret de dur a terme aquesta acció. No obstant, quan la prestació del consentiment l'ha de realitzar una vídua o divorciada, la llei alcorànica estableix que per aquests casos no cal disposar d'un tutor que hagi de comunicar la decisió de la dona. Un altre requisit igualment destacable es que hi ha d'haver necessàriament la constitució d'una dot (concepte que desenvoluparé en el següent punt) de manera que, sense una dot o una dot fictícia el casament seria nul de ple dret. Un altre requisit que exigeix el contracte matrimonial, es que hi hagi presència de testimonial de com a mínim dos homes i en defecte dos dones. Aquesta figura es molt important ja que si per exemple es vol demanar l'aplaçament del deute d'una dot, aquest acte només seria vàlid amb la presència dels testimonis¹⁰³. Per últim, trobem els matrimonis que estan prohibits per l'Islam i que per tant no podrien ser objecte de contracte. En aquest hi ha un versicle de l'Alcorà que diu el següent; << os està pihibido casaros con vuestras nmadres, Hermanas tías paternes y maternes, con vuestras sobrinas, nodrizas, con vuestras Hermanas de Leche, con las hijas confiadas a vuestra tutela y descendientes de las mujeres con la cual hayais habitado si el hecho est realizado. Dios serà indulgente y misericordioso.¹⁰⁴

Un altre prohibició que també cal destacar es que una dona musulmana només es pot casar amb un musulmà (amb independència de qui sigui), mentre que un home musulmà si que es pot casar amb una no creient (no musulmana) sempre i quan aquesta pertanyi a una religió de llibre(Cristiana o Jueva) "Y [se os ha permitido casaros con] las mujeres recatadas de entre las

¹⁰¹ Hadith relatat per Ibn Mayah 1859

¹⁰² Hadithos escrits per Bujari 5090, Muslim 1466

¹⁰³ MANDIROLA BRIEUX, Pablo *Introducción al derecho islámico* Madrid: Marcial Pons 1998 Pàg. 107-109

¹⁰⁴ Sura 4:(27) AN-NISA (La dona)

creyentes y las recatadas de entre aquellos que recibieron el Libro [judíos y cristianos] antes que vosotros, a condición de que les deis su dote para casaros con ellas, no para fornicar o tomarlas como amantes."¹⁰⁵

Per últim dir que, les dones repudiades o divorciades abans de tornar a casar-se necessàriament han de deixar un interval de temps que consta de tres menstruacions, mentre que las viduas han de deixar un temps de quatre mesos i deu dies després de la mort del marit.¹⁰⁶

Després d'aquesta visió general sobre el concepte del matrimoni a l'islam ara procediré a explicar com es va dur a terme aquesta pràctica durant l' Al-Andalus.

El matrimoni a part de considerar-se com un espai d'intercanvi de bens i serveis també era considerat com un àmbit privilegiat on es podien dur a terme les relacions afectives i sexuals de forma lícita. És important recalcar que segons l'autora Manuela Marín¹⁰⁷ s'ha de tenir en compte que l'informació textual conservada sobre el matrimoni i les relacions familiars durant l' Al-Andalus no és del tot rica com s'hagués agradat tenir. No obstant, gràcies al poc material que es conserva podem tenir una idea general de com van ser aquests actes.

Les condicions de validesa matrimonial, adquirien una forma documental que es feia per escrit en el registre. Gràcies als models d'actes notariaus que s'han conservat, a temps d'ara, es coneixen quines eren les clàusules més utilitzades que s'incorporaven en aquest tipus de contractes. Per tant, es tractaven d'unes clàusules que a part d'establir tot el règim dotal també es procedia a regular la vida matrimonial de les dones com ara: la residència de la parella conjugal, el temps límit en que el cònjuge podia estar absent, quina havia de ser el règim que establis les relacions de la dona amb la seva pròpia família, la categoria social que tenia la dona (i si tenia dret a demanar o no servitud) per últim dir que no només es regulava el nombre d'esposes que podia tenir l'home sinó que també es regulava el nombre de concubines permeses.¹⁰⁸

De manera que, es considera que aquestes clàusules eren clarament una garantia per protegir els drets de la dona, que negociaven el pare/ tutor de la noia junt a la família del nuvi. És important matisar que, la tutela del pare sobre la filla es podia prolongar inclús fins a molts anys després

¹⁰⁵ Sura 4:4 AL-MA'IDAH (La taula servida)

¹⁰⁶ MANDIROLA BRIEUX, Pablo *Introducción al derecho islámico* Madrid: Marcial Pons 1998 Pàg. 109

¹⁰⁷ "Profesora d'investigació del Consell Superior d' Investigacions Científiques, a Madrid Arabista y especialista en las dones d' Al-Andalus". [data de consulta 19 de Maig 2016] Disponible a <<http://www.compartelibros.com/autor/manuela-marin-%7C-cristina-de-la-puente/1> >

¹⁰⁸ MARÍN, Manuela *Mujeres en el Al-Ándalus* Madrid: Consejo superior de investigaciones científicas, 2000 Pàg. 410-412

de casar-se, ja que es considerava que les relacions parentals eren més importants que les relacions matrimonial. Això era així perquè la família es considerava com la primera font de recolzament sempre que a la dona no li anés bé el matrimoni.

Un exemple de varietat de les opcions personals que podia tenir una dona del Al-Àndalus es podia observar en la biografia d'una dona que es deia Layla(528/1133-34):

“Era una esclava manumitida por Abu Bakr de Murcia: sobresalía entre las mujeres de su tiempo por su inteligencia y comprensión de toda clase de ciencias... Eso fue lo que llevo a Abu l-Qasim(juez de Granada) a casar-se con ella, a pesar de lo elevado de su propia posición en la ciencia. Muchos habían pretendido casarse con ella, pero ella los rehusó, aceptando al juez a Abu l-Qasim que la hizo suya y la amó pasionadamente”.¹⁰⁹

Aquest text en concret m'ha cridat molt l'atenció ja que en aquest cas, la Layla no només tenia capacitat per poder escollir d'entre tots els seus pretendents, el marit que més li convenia en ella. El text parla d'un jutge (Abu l-Qasim) que es decideix casar amb una dona de posició social relativament més baixa que ell. Per tant com a conclusió podem veure que no només es duien a terme les relacions matrimonials basades en l'exogàmia sinó que la dona tenia dret a escollir lliurement el seu nou cònjuge

3.3) ACIDAQUE , NAQD, LA DOT, SIYAQA.

- **ACIDAQUE “APLAÇAMENT”**

L'escola Maliki (explicat al primer punt del treball) estableix que el futur cònjuge està obligat a entregar un “acidaque” a la seva esposa per tal de que el matrimoni es pugui considerar com a vàlid. Es a dir, es tracte d'un sistema que els textos de la jurisprudència medieval van denominar com a dot indirecta i no com a riquesa de la novia ja que el marit li havia d'entregar “l'acidaque” al pare de la novia, i aquest li donava posteriorment a la seva filla.¹¹⁰Tot aquest sistema es feia mitjançant unes negociacions que es duien a terme ,abans de l'escriptura del contracte entre el pare/tutor legal de la núvia i el nuvi ,(que en cas de ser menor era substituït pel seu representant legal).Durant aquestes negociacions el que es discutia bàsicament eren la seva fixació en els contractes matrimonials així com el seu termini, la quantitat i les condicions de pagament. Normalment el pare o tutor legal de la novia acostumaven a demanar al futur marit de la seva filla un “acidaque” en funció de l'estament social i econòmic en la que es trobessin, és a dir, com més rics fossin més diners hauria de donar al pare i a la inversa com més pobres menys diners

¹⁰⁹ Ídem Pàg 397

¹¹⁰ ZOMEÑO, Amalia *Dote y matrimonio en el Al-Andalus y el norte de Africa. Estudio sobre la jurisprudencia islámica medieval* Madrid: Consejo superior de investigaciones 2000 Pàg. 41

demanaran. De manera que, un cop s'havien decidit les negociacions, el notari s'encarregava en primer lloc, de passar per escrit les discussions i posteriorment feia una lectura en veu alta dirigint-se tan a les dos parts (nuvi i novia) com als testimonis.

Si es donava el cas de que el marit descobria que de la dona tingues algun defecte no mencionat en el contracte, com ara trastorns psíquics, lepra o be algun defecte als òrgans sexuals i conseqüentment la vulgues tornar a casa dels seus pares. I anular el matrimoni sense entregar l'acidaque". La legislació matrimonial deia que el futur cònjuge tenia dret a rescindir del contracte matrimonial, sempre i quan es pogues comprovar de que certament el marit desconeixia d'aquests defectes.¹¹¹

- **NAQD "DINERS CONSTANTS O PAGAMENT AL CONTAT"**

El terme Naqd es refereix a la donació que el nuvi li entrega a la família de la novia, generalment al pare en el moment en que es donen per concluses les negociacions. Respecte aquest terme cal dir que, en totes les zones de l'Occident Islàmic s'entenia per Naqd com la primera part del acidaque i per tant la consideraven social i legalment com una part obligatòria que havia d'entregar o el marit o be la seva família.

Tot i que el contingut pot variar, cal dir que, normalment el Naqd consistia principalment en una entrega de monedes però també cabia la possibilitat de que es fes mitjançant el pagament en diners. Una de les segones característiques del Naqd, es que la família de la novia havia d'utilitzar aquests diners de la donació per comprar-li un "ajuar"¹¹² a la novia que aquesta hauria de dur el dia del seu matrimoni.

També es important matisar que a part del contracte matrimonial s'elaboraven unes actes on s'havia d'inscriure expressament el moment en que el pare de la novia li entregava a la seva filla ajuar que havia comprat amb els diners del nuvi. De manera que, en aquest nou document s'havia d'especificar tot lo comprat i els seus preus. No obstant cal dir que no era suficient en indicar tot el cost del producte, sinó que també el pare/tutor havia d'incloure que els testimonis tenien fe de que totes les coses que s'havien traslladat al domicili conjugal i que també la compra s'havia

¹¹¹ Ídem Pàg 89

¹¹² MERCAN ZÜHDÜ *El matrimonio en el Islam. La importancia de la familia y las responsabilidades conyugales* Nueva Jersey: Editorial La fuente 2009:

"El ajuar consiste en el mobiliario de la casa, la tapicería, y otros elementos necesarios de una casa tal y como los utensilios para el hogar. Según a Escuela Maliki, el ajuar le incumbe a la mujer y ha de ser en concordancia con la cantidad que ella toma como dote. Si no ha tomado nada entonces no tiene obligación alguna de entregar un ajuar. Pero, si el marido pone la condición de que la mujer carga con la responsabilidad del ajuar, o si la costumbre lo requiere de la mujer entonces el ajuar es obligación de la mujer.

fet mitjançant els preus justos del mercat.¹¹³ Cal recalcar que l'importància d'aquest document era tal, fins el punt en que si no es comprava l'ajuar la dona podia recórrer als jutjats per obtenir les seves propietats. Per això només cal veure el cas que posaré a continuació

“ De época algo posterior nos llega (1110-1115) una cuestión planteada a Ibn al-Hayy(m.529/11365), en la que un hombre enfermo, y en su lecho de muerte, manifiesta ante testigos tener en su poder y bajo su responsabilidad unos dinares almóravides de oro que havia tomado del futuro marido de su hija para elaborar con ellos un ajuar que ell aportara en el matrimonio. Sin embargo uno de los herederos pretendía que esta última declaración no era válida y que el difunto no le havia hecho saber que tenia en su mano esas propiedades de la hija, Se entiende que la razón para no aceptar esta declaración es la enfermedad terminal del padre, el mufti (juez)en cambio, da por valida la declaración, siempre que el marido esté de acuerdo respecto a la cantidad que el padre dice haver recibido, así que la esposa deberá tomar, de la herència de su padre, los dinares que le correspondian como naqd. Puesto que el documento de entrega del ajuar del padre a la hija no parece haberse escrito en su momento, el padre tiene que hacer esta última declaración para asegurar que a su hija se le darà lo que le corresponde,”¹¹⁴

- **DOT**

En aquest cas, es quan els pares tenen la condició dels donants, és a dir, a part d'entregar les seves filles en matrimoni també contribueixen econòmicament en el seu matrimoni donant-les una dot. Es diu que el pare elaborava aquesta entrega per tal d'eleva la estima que el seu futur gendre podria tenir envers la seva filla.

Els juristes també fan molt èmfasi en que el pare o la família de la núvia no tenien cap obligació d'entregar una quantitat superior al naqd. També cal dir que existeix per una altre banda, una legislació que regulava la forma en que els pares havien de fer aquesta entrega, de quina manera s'havia d'acceptar aquesta donació, quan es produïa la possessió del be, així com també els procediments de control un cop s'havia acceptat la donació¹¹⁵.

¹¹³ ZOMEÑO, Amalia *Dote y matrimonio en el Al-Andalus y el norte de Africa. Estudio sobre la jurisprudencia islámica medieval* Madrid: Consejo superior de investigaciones 2000 Pág 109

¹¹⁴ Ídem Pág. 111

¹¹⁵ ZOMEÑO, Amalia *Dote y matrimonio en el Al-Andalus y el norte de Africa. Estudio sobre la jurisprudencia islámica medieval* Madrid: Consejo superior de investigaciones 2000 Pàg. 133

La pràctica de la dot es tractava d'una nova i extensa costum que va sorgir a l'Occident islàmic medieval i a la que posteriorment es va adaptar la llei. Aquesta costum obligava als pares a entregar una dot a les seves filles en relació al grup social del que pertanyien i de com es regulava el matrimoni en cada comunitat. Tot i que les dos fonts del dret (l'Alcorà i el Hadith) no recullen aquesta pràctica, els jutges recomanaven dur a terme aquest costum.

Mentre que l'Acidaque es una obligació imposada per la llei religiosa i de caràcter universal. Altres practiques com el dot o l'ajuar es tractaven de costums que en cas de qualsevol litigi havia de ser provats en els tribunals.

El primer d'aquests casos va sorgir a Cordoba on el mufti (Jutge) Ibn Lubaba¹¹⁶ va ser consultat sobre un matrimoni contractat de la següent manera:

“[...] Un hombre pidió en matrimonio a la hija de otro. Éste la casó con él por un acidaque determinado. Ell padre de la mujer mencionó que iba a regalar a su hija tanto y tant así que el marido debía entregar el acidaque en función de esa donación del padre. El padre de la novia se arruina posteriormente, por lo que no puede afrontar la entrega prometida. Por este motivo, el marido se niega a pagar el acidque que se le pide puesto que sin la entrega de la dote no se cree obligado a aceptar ese matrimonio.”¹¹⁷

Pel que fa aquest cas, el jutge va considerar que tot i que no hi havia cap condició escrita, si que es va produir una promesa explícita de part del pare en entregar la dot. Per tant si el pare era incapaç de d'afrontar aquell pagament abans de la consumició del matrimoni aquest tenia dret a dos opcions: La primera que consistia en seguir casat amb la dona , per lo que hauria de pagar l'acidaque que se li demanava i conseqüentment ja no tindria dret a exigir el pagament de la dot. I la segona opció era anular el matrimoni sense haver d'entregar l'acidaque. Tot això s'havia de fer davant els tribunals.

- **LA SIYAQA ANDALUSÍ**

La Siyaqa es una donació que el marit entregava directament a la seva dona en el moment immediatament posterior a l'escriptura i firma del contracte matrimonial, considerat com un dels pagaments mes importants(tan pel valor de les propietats donades com per l'importància que aquestes podien tenir en el patrimoni familiar) durant la celebració del matrimoni.

¹¹⁶ m.(314/926)

¹¹⁷ Ídem Pàg. 135

De fet es diu que aquest pagament es produïa en el mateix moment que el Naqd, tot i que es molt important tenir en compte que entre ambos pagaments existeix una diferència notable. En primer lloc mentre que el naqd te un caràcter indirecte, la siyaqa en canvi s'havia d'entregar directament a l'esposa. La segona diferencia es que el naqd s'utilitzava únicament per constituir una dot, mentre que la siyaqa es podia considerar com a una propietat de la dona dins de la seva nova família .I una tercera diferencia es que pel que fa el naqd normalment el pagament estava constituït per monedes bens mobles, mentre que la siyaqa es tractava de la donació de bens immobles (terres, cases...).¹¹⁸

Els autors del formularis notarialis andalusins recalquen que, en els contractes matrimonials era totalment lícit estipular una donació del marit a la dona que consistia en una part dels seus bens (proporció molt elevada del patrimoni del cònjuge). També deien que era molt important fer menció en el contracte a sobre de tots els detalls en relació a la propietat com ara en quina zona es trobava, dimensions, qualitat del be immoble.

3.4) LA DISOLUCIÓ DEL MATRIMONI

El pagament aplaçat de l'acidaque era una garantia que tenia la dona a l'hora de demanar el divorci ja que d'aquesta manera ell estaria obligat a pagar la totalitat de l'acidaque en el moment del repudi. De manera que, la dot hauria funcionat com una pensió de viudetat en cas de mort prematura del marit. Per tant s'entenia com un deute contret pel marit i que els seus hereus havien d'entregar a la dona a abans de repartir els diners de l'herència.

En cas de separació, la dona tenia les següents opcions¹¹⁹:

- L'esposa tenia dret a demanar que el marit li pagues aquella part restant de la dot, ja que ella era l'única responsable que podia fer-ho. El pare en aquest cas només podia intervenir si tenia autorització de part de la seva filla per dur a terme la petició. La dona adquiria aquest dret per dues opcions: la primera era perquè ella ja quedava fora de la tutela del seu pare un cop portava molts anys casada, de manera que, totes les seves accions adquirien una validesa legal amb independència del que pugues pensar la seva família. Per altre banda també s'havia de tenir en compte que les dones eren les que acostumaven a guardar el contracte matrimonial, de manera que ella seria la única que podria provar davant dels tribunals quina era la quantitat que se li havia de pagar.

¹¹⁸ ZOMEÑO, Amalia *Dote y matrimonio en el Al-Andalus y el norte de Africa. Estudio sobre la jurisprudencia islámica medieval* Madrid: Consejo superior de investigaciones 2000 Pàg 156

¹¹⁹ Ídem Pàg 235-259

- Pel que fa als formularis notariais, també es diu que cabia la possibilitat de que la dona renunciés a la part del acidaque pagada de forma fraccionada. Normalment aquest fet acostumava a passar quan la dona es trobava en un matrimoni durador i perfectament establert de manera que, aquesta no tenia cap dubte respecte al bon funcionament del mateix. Aquesta actuació acostumava a estar recolzada pel pare o pel tutor matrimonial. I per tal de que el marit quedés totalment exempt d'aquest pagament, la dona havia d'escriure un acte en el que posava de manifest la renúncia. En aquest cas es necessari que s'hagin complert dos requisits : respecte a la dona s'ha de tenir en compte que aquesta ha d'haver rebut la dot, i posteriorment efectuar una renúncia de la seva propietat que ja era seva. I pel que fa l'home s'ha de saber que era necessari que el marit manifestés que efectivament acceptava la devolució que li feia la seva dona.
- I per últim dir que la dona també tenia dret a renunciar la dot mitjançant un divorci consensuat. L'escola Maliki va interpretar que la dona tenia dret a la meitat o la totalitat del seu acidaque en el moment de la dissolució del matrimoni. Però el que s'ha de tenir en compte es que a la pràctica també hi havia moltes dones que preferien renunciar a aquesta dot a canvi de la seva llibertat. Una renúncia que no només es feia en relació a la quantitat restant de la dot sinó que també es renunciava en altres casos, com ara, a la manutenció que aquesta podia rebre després del divorci, als salaris de lactància o inclús el de la custòdia i guardia dels fills.

3.5) LES RELACIONS AFECTIVES, SEXUALS DESORDRE I VIOLENCIA

En primer lloc cal dir que, les categories de les infraccions depenien relativament de la jerarquia social en la que es pertanyia, es a dir, de totes aquelles dones que venien de la classe noble havien de ser extremadament cuidadoses per no provocar amor o enamorar-se entre ells. Aquestes dones es regien per unes regles molt estrictes i només podien arribar a enamorar-se d'un home a partir de la descripció que se li feia de l'home, pero en cap cas podia saber que sentien afecte o que mostraven interès per aquella persona ja que això suposava una molt mala reputació per la família.¹²⁰ L'anul·lació sexual de les esposes i filles de la família era considerat com un signe inequívoc de noblesa.

¹²⁰ MARÍN, Manuela *Mujeres en el Al-Ándalus* Madrid: Consejo superior de investigaciones científicas, 2000 Pàg.671

Per altre banda, el recurs a la prostitució ha sigut escassament mencionat en els textos andalusins possiblement per que la legislació Alcorànica preveia un dur càstig per les relacions sexuals que es mantenien fora del matrimoni; les condemnes podien anar des de cops de latigs fins a condemnes de mort. Normalment es duia a terme en espais urbans especialitzats que es dedicaven a l'organització d'aquesta professió i sotmesa a la fiscalitat estatal.

“El Profeta tomó todas las medidas para proteger a su gente de estas enfermedades sociales, que si se generalizan, no hacen más que dañar y destruir al individuo y a las familias. El Profeta demostró gran sabiduría y paciencia para convencer a un hombre joven y viril sobre la injusticia de llevar una doble vida y el sinsentido de la fornicación y el adulterio a través de analogías elocuentes. A nadie le gustaría que sus parientes mujeres fueran explotadas, usadas o abusadas, entonces ¿cómo puede un hombre permitirse explotar a otras mujeres? Esta narración auténtica dice:

“Un hombre joven se acercó al Mensajero de Dios y le preguntó: ‘Oh Mensajero de Dios, cóncedeme un permiso especial para cometer fornicación’. La gente comenzó a reprenderlo severamente, pero el Profeta se sentó a su lado y le preguntó: ‘¿Te gustaría eso para tu madre?’. Respondió: ‘No, por Dios, que Dios me sacrifique por ti’. Le dijo: ‘Y así es que a nadie le gusta eso para sus madres. ¿Te gustaría eso para tu hija?’. Respondió que no. El Profeta le dijo: ‘Y así es que a nadie le gusta eso para sus hijas. ¿Te gustaría eso para tu tía paterna?’. Respondió que no. Le dijo: ‘Y así es que a nadie le gusta eso para sus tías paternas. ¿Te gustaría eso para tu tía materna?’. Respondió que no. El Profeta le dijo: ‘Y así es que a nadie le gusta eso para sus tías maternas’. Luego el Profeta puso su mano sobre el joven y dijo: ‘Oh Dios, perdona sus pecados y purifica su corazón y hazlo casto (fortifica su abstinencia de los pecados sexuales)’¹²¹.

¹²¹ Narrat per Imam Ahmad Àhmab ibn Hànbal (segleIX) que va ser un erudit i teòleg musulmà considerat el fundador de l'escola hanbalita de jurisprudència islàmica.

4) CONCLUSIONS

En relació al primer bloc, podem veure que l'Alcorà es la norma suprema del sistema jurídic Islàmic, ja que es considera que les revelacions provenen d' Allah (legislador suprem) i no de persones. Per tant, es tracte d'aquella font que no només regula les relacions entre les persones sinó que va més enllà ja que també regula les relacions morals entre les persones i Allah.

La segona font jurídica de l'Islam és la Sunna (biografia del profeta format per les seves actuacions, les coses dites, fetes i les omeses) i el Hadith (narració relativa a les coses dites i fetes del Profeta o dels seus companys). Tot i que a Muhammad (el profeta en l'islam) no se li atribueix facultats divines, es considera que va ser el màxim intèrpret de la voluntat de Deu ja que va ser la persona escollida per poder-la transmetre. No obstant el seu paper no es va limitar en ser l'intèrpret diví sinó que també es va considerar que la seva biografia era exemplar i per lo tant també havia de ser font del dret. De manera que, a part de l'Alcorà que es la mateixa expressió de la voluntat de Deu també es podien fixar en la conducta del profeta que va ser un bon exemple a seguir. Aquestes dues fonts que he mencionat fins ara eren les primàries no obstant . també trobem les fonts secundàries Idjmáa(acord) Ijtihad” (Esforç) i el Qiyas (Raonamentt) que eren aquelles fonts en las que podien acudir les persones sempre i quan el cas no estigues regulat ni en l'Alcorà com en la Sunna i el Hadith.

Quan parlem de dret Islàmic, s'ha de tenir en compte que, no només es tracte d'un dret que no ha sigut codificat en el seu conjunt sinó que també era una dret que no havia previst tots els litigis possibles que podien sorgir en la vida quotidiana.

De manera que, aquest fet va desencadenar que la llei Islàmica admetés la possibilitat de que hi hagessin varies interpretacions no només a nivell general com les quatre grans escoles que van sorgir: l'escola Hanafí, Malikí, Shafí y Hanbalí. Impulsades per uns juristes que coincidien en que en que per fer la interpretació havien d'acudir a les dues fonts jurídiques islàmiques principals l' Alcorà (text sagrat), la 'Sunnah'.

Sinó que també va permetre aquestes interpretacions a nivell individual, que es van dur a terme pels muftís(jurisconsult) el kadi (jutge) i els juristes autors (estudiants de dret). Considerats com els actors fonamentals de la societat o comunitat islàmica ja que són aquest els que participen en l' elaboració activa del dret.

Pel que fa al segon bloc relatiu a l'història només destacaré dos elements que personalment em van cridar molt l'atenció. La primera es que hi han molts historiadors que consideren que no es del tot correcte parlar d'invasió ja que la gran majoria de població Hispanovisigoda ,degut a les

condicions tan precàries en las que vivien, va preferir no oposar resistència amb l'esperança de que la seva situació canviés. De manera que els musulmans no només jugaven amb aquesta avantatge sinó que també la seva doctrina va ser rebuda i acceptada fàcilment. La nova religió que se'ls presentava no només era monoteista com la cristiana, sinó que els resultava molt més entenedor que alguns dogmes de la religió cristiana.

L'altre element que cal destacar, és que tot i que si que és veritat que hi va haver un gran nombre de persones que es van convertir a l'Islam. També s'ha de dir que, hi va haver una altra sector de la població que van decidir no fer-ho ja que es mantenien fidels a les seves creences. Els grups no arabitzats ni islamitzats que vivien en el territori islàmic se'ls anomenava "dhimmis" (protegits de l'islam) i formaven part de la "gent de llibre", aquells que al igual que l'Islam tenien un religió basada en la Revelació, part de la qual era compartida per l'islam. Una gran reflexió que m'ha servit per concloure que els actuals jihadistes que maten a la gent no es basen en cap religió. Perquè si això fos veritat possiblement haguessin matat a tots els cristians i jueus en el moment de l' Invasió.

I pel que fa al tercer i últim bloc relatiu a les dones cal dir que, el que fa l'Islam es trencar amb les pràctiques que havien hagut durant l'època preislàmica de considerar la dona com un ésser inferior. De manera que, estableix l'igualtat entre les dones i els homes. Essent aquestes capaces de fer tot allò que feien els homes.

5) BIBLIOGRAFIA

AGUILERA PLEGUEZUELO, José *Estudio de las normas e instituciones del derecho islámico en el Al- Andalus* Sevilla: Guadaquivir ediciones 2000

BALANÇÀ I ABADIA, Pere *Crònica Política de la Pre- Catalunya Islàmica* Barcelona: Episodis de la historia: 291/291

BALANÇÀ I ABADIA, Pere *L'islam a Catalunya (segles VIII-XII)* Barcelona: Rafael Dalmau editors, 2002

BALANÇÀ I ABADIA, Pere *Els musulmans a Catalunya (713-1153)* Barcelos: Assaig de síntesis orientativa Editorial AUSA 1993 Pàg 121

BARCELÓ, Carmen *Llibre de la çuna e xara* Córdoba: Área de Estudios Árabes e Islámicos Cátedra de Lengua y Literatura Árabes, 1989

BEN SAID, M. Heidi *Le droit musulman: formation et évolution* Barcelona : Universitat Pompeu Fabra, cop. 1999

BIARNÉS, Carmel *Moros i Moriscos a la Ribera de L'Ebre (710-1615)* Barcelona: Rafael Dalmau 2004

BRAMON, Dolors *Moros, Jueus i cristians en terra catalana: memòria del nostre passat/ Dolors Bramon* Lleida : Pagès, 2013

BRAMON, Dolors, *Una introducción al islam: historia religión y cultura* Barcelona: Biblioteca del bolsillo, 2009

BRAMON, Dolors, *Contra moros i jueus* València: Eliseu Climent 1981

BRAMON, Dolors *De quan érem o no musulmans: textos del 713 al 1010: continuació de l'obra de J.M. Millàs i Vallicrosa/ Dolors Bramon* Barcelona: Institut Universitari d' Història Jaume Vicens i Vives : Institut d'Estudis Catalans ; Vic: Eumo, 2000

BORRÀS Alegria Y MERNISSI Salima *El islam jurídico y Europa* Barcelona: Icaria Editorial 1998

CABELLO, Francisco, Las raíces del derecho islámico Tulaytula: *Revista de la Asociación de Amigos del Toledo Islámico*, N°. 1-2, 1997-1998,

CATLOS, Brian A. *Vencedores y vencidos: Cristianos y musulmanes de Cataluña y Aragón, 1050-1300*/ Brian A. Catlos; traducción de Juan Pérez Moreno València: Universitat de València, cop. 2010

COULSON, Noel J. (Noel James) *Historia del derecho islámico* Barcelona: Bellaterra, cop. 1998

De Espalza Ferrer, Mikel *Els Musulmans a la Catalunya vella, els d'ara i els de fa 1300 anys* Departament de Filologies Comparades Universitat d'Alacant, 1997

DÍEZ JORGE Mª Elena, NAVARRO PALAZÓN Julio
La Casa medieval en la Península Ibérica Madrid: Sílex, cop. 2015

ELÍA "El Islam: arte, derecho, economía, filosofía, historia y teología. 15 siglos de civilización y cultura", dada a terme a Buenos Aires, en la Facultat de Dret de la Universitat Nacional de Lomas de Zamora, del 23 d'Octubre al 27 de Novembre de 1.996.

EL KHOURY, Tamara *Tradició jurídica musulmana* Conferència pronunciada a la Universitat de Girona, el dia 6 d'abril de l'any 2011. Disponible a <<http://diobma.udg.edu/handle/10256.1/2048>>

EL OUAZZANI CHAHDI Loubna *Las divergencias entre las escuelas jurídicas musulmanas en materia penal* Anaquel de Estudios Árabes 2003, Pàg. 189-200

ESLAVA GALAÁN, Juan *Califas guerreros, esclavos y enucos: los moros en España* Barcelona: círculo de Lectores, 2008

GALINDO AGUILAR, Emilio MONTÁVEZ MARTÍNEZ Pedro. *Enciclopedia del Islam* Madrid : Darek-Nyumba, 2004

GLICK, Thomas F. *Cristianos y musulmanes en la España medieval: 711-1250* / Thomas F. Glick ; versión española de Pilar Aguirre Marcos, María Luz López Terrada y Víctor Navarro Brotóns; revisión: Víctor Navarro Brotóns Madrid : Alianza, cop. 1991

MANDIROLA BRIEUX, Pablo *Introducción al derecho islámico* Madrid: Marcial Pons 1998

MAÍLLO SALGADO, Felipe *Diccionario de derecho islámico* Ediciones Trea, S.L., 2006

MARÍN, Manuela *Mujeres en el Al-Ándalus* Madrid: Consejo superior de investigaciones científicas, 2000

MARTOS QUESADA, Juan “*El Corán como fuente de derecho en el Islam*” Cuadernos de historia del derecho, N° 11, 2004

MERCAN ZÜHDÜ *El matrimonio en el Islam. La importancia de la familia y las responsabilidades conyugales* Nueva Jersey: Editorial La fuente 2009

MILLÀS I VALLICROSA, Josep Maria *Textos dels historiadors àrabs referents a la Catalunya Carolingia* Barcelona: Institut d'estudis catalans, 1987

MOTILLA, Agustín *Derecho de familia islámico : problemas de adaptación al derecho español / Agustín Motilla, Paloma Lorenzo* Madrid : Colex, 202

M'hir EL KOUBAA, Youness *Las ultimas mujeres andalusíes: matrimonio y propiedad en la Granada nazarí de finales del siglo XV (1481V* Congreso virtual sobre Historia de las Mujeres / Manuel Cabrera Espinosa (aut.), Juan Antonio López Cordero (aut.), 2013

MUNTAGÉ I Vives, Josefina / SALICRÚ i LLUCH, Roser / VELA AULESA, Carles *La corona catalanoaragonesa, l'islam i el món mediterrani: estudis d'història medieval en homenatge a la doctora Maria Teresa Ferrer i Mallol* Barcelona : Consell Superior d'Investigacions Científiques, Institució Milà i Fontanals. Departament d'Estudis Medievals, 2013

PASTOR DE TOGNERI, Reyna *Del Islam al cristianismo En las fronteras de dos formaciones económicos-sociales Toledo siglos XI-XIII* Barcelona: ediciones península 1985

QUINTANO RIPOLLÉS, Antonio. *Arabia, corazón del Islam. Cuadernos de estudios africanos*, N° 9, 1950, pág. 15

SALICRÚ I LLUCH, Roser *El Sultanat de Granada i la Corona d'Aragó, 1410-1458 / Roser Salicrú i Lluch* Barcelona : CSIC. Institució Milà i Fontanals, DL 1998
SANCHO I PLANA, Marta *Catalunya any zero El paper de l'Islam en els nostres orígens* Barcelona: editorial Uoc 2005

SANCHO I PLANAS, Marta Catalunya any zero el paper de l'islam en els nostres orígens Barcelona: Editorial UOC 2005

VIDAL CASTRO, Francisco “*El mufti y la fetua en el derecho islámico. Notas para un estudio institucional*” Al-Andalus Magreb: Estudios árabes e islámicos, Nº 6, 1998,

ZOMEÑO, Amalia *Dote y matrimonio en el Al-Andalus y el norte de Africa. Estudio sobre la jurisprudencia islámica medieval* Madrid: Consejo superior de investigaciones científicas, 2000

ZOILA COMBALIA M.^a del Pilar Diago Diago, GONZÁLEZ-VARAS Alejandro *Derecho islámico e interculturalidad* Madrid : Iustel, 2011

PER SABER-NE MÉS

BIARNÈS, Carmel *Els Moriscos a Catalunya : documents inèdits / Carmel Biarnés i Biarnés* Ascó : [s.n.], 1981 (Valls : Gràfiques Moncunill)

BRAMON, Dolors *El Mundo árabe-islámico en Cataluña: ni tan cerca, ni tan lejos, ni tan ajeno* [Granada] : Universidad de Granada, 1991-1992

BUSQUETA I RIU Joan Josep,/BALASCH Esther/ Amics de la seu vella DE MONTSUAR Manuel, *degà de Lleida i president de la Generalitat de Catalunya : societat política i mecenatge cultural a la Catalunya del segle XV* Lleida: Plubicacions dels Amics de la Seu Vella , 1994

EPALZA , Mikel de, *Descabdellament polític i militar dels musulmans a terres catalanes, segles VIII-XI* [S.l.] : [s.n.], 1991

FERRERES I NOS, Joan *Estudis de les capitulacions dels moros de Cervera : 1233 / Joan Ferreres i Nos* [S.l. : s.n.], 1988

GILBERT TOMÀS Jordi , MARTÍNEZ SHAW, carlos Jordi *La defensa contra el cors musulmà a la Catalunya dels Àustries* : l'autor, [2007]

HAMES,J , Harvey *Jews muslims and Christians in and araound the crown of Aragon: essays in honour of professor Elena Lourie / edited by Harvey J.Hames* Boston: Brill, 2004

MILLÀS I VALLICROSA , Josep Maria *Aportación visigoda y arábica al dominio catalán*
Barcelona : Universidad de Barcelona, 1955

MILLÀS I VALLICROSA, Josep Maria *Aspectos de la dominación árabe en la región ilderdense / primera lección del curso 1948-49 ... por José Ma. Millás Vallicrosa* Lerida :
Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Instituto de Estudios Ilerdenses, 1948

MUNTAGÉ VIVES, Josefina *Els Bimferi* Catalunya. Barcelona: Generalitat, 1998

MUNTAGÉ VIVES, Josefina *Els sarraïns treballadors del camp de Lleida (segles XII- XIV)*
CSIC- Institucion Milá y Fontanals (IMF), 2013

ORSI LÁZARO , Mario *La ciutat i la guerra noves perspectives de recerca a l'entorn de la Barcelona baixmedieval* Archivo Municipal de Barcelona, 2009

ORTEGA I PEREZ, Pasqual *Musulmanes en Catalunya: Las comunidades musulmanes de la encomienda templarias y hospitalarias de Ascó y Miravet (siglos XII-XIV)* Barcelona: Consejo

País Valencià *Pragmatica dels nouament co [n]uertis sobre lo mudar sos domicilis de vn lloch a altres y del acostarse a la mare tractar ab los moros que venen de allende ab fustes y de altres coses* [Valencia? :s.n.,1567?]

REYNAL, Abú-Béquer, *el tortosí : la Catalunya sarraïna*
Barcelona : Graó, 1987

SÁNCHEZ MARTÍNEZ, Manuel *Catalunya i Al- Andalus (segles VII- X)* Museu Nacional d'Art de Catalunya, 1993